

NR 9 (30)

LÜGANUSE vallaleht

Oktoober 2020

Treener Raivo Krüüger näitab harjutusi ette. Foto: Viivian Päll

Maidla sai väljõuväljaku

Meil on rõõm teatada, et Maidla piirkonna spordisõbrad said juurde uue

võimaluse treeningute sooritamiseks vabas õhus. Just selline vajadus kerkis esile COVID-19 viiruse

kevadisel perioodil, kui siseruumides treeningute tegemine oli piiratud.

Paar nädalat tagasi sai paigaldatud esimesed kaks Omnigym sinimustvalget iludust, jalakükkipink ja kerepink Maidla jõusaali esisele muruplatsile. Lähiajal täiendame valgustust ja paigaldame kaamera, et tagada treenijate ja treeningvahendite turvalisus ning kasutusmugavus. Järgmisel aastal on kavas täiendada väljõuväljakut kaldsurumis- ja ülatõmbepingiga.

Täname jõusaali treenerit Raivo Krüügerit ja kasutajaid, kes aitasid sobivad tooted välja valida. Raivo on väga rahul, et välise jõuväljaku rajamine teoks sai. See annab inimestele võimaluse treenida ka ajal, mil jõusaal on suletud. Kõigil on kõndimise vahepeal võimalus teha peatus ning veidi harjutada, treenida lihaseid. Raivo sõnul on kõndimine aeroobne ning ei tugevda lihaseid, vaid aitab kaalukaotusele kaasa. Väljõuväljaku pingid on just selleks mõeldud, et saab teha füüsilist treeningut, saab kõhu-, selja- ja jalgalihasid tugevdada. Kui sisejõusaal on avatud ning treener on kohal, võib tema käest alati treeninguteks nõu küsida.

LVL

Lüganuse vald tänas õpetajaid

Reedel, 9. oktoobril toimus Kiviõli Seikluskeskuses Lüganuse valla õpetajate päevale pühendatud tantsuõhtu, mille hubase ja meeleoluka õhkkonna loomisele panustasid improteater Ruutu 10 ja muusik Sten-Olle Moldau. Tantsuõhtule oli kutsutud nii Lüganuse valla haridusasutuste kui ka kultuuriasutuste ning spordiklubide head inimesed, kes igapäevaselt õppetööga kokku puutuvad ning selle korraldamisele ja edendamisele kaasa aitavad. Aitäh Teile kallid õpetajad ja juhendajad! Te olete meile väga olulised!

LVL

TASUB TEADA

Maskikampaania HETK

Lüganuse Vallavalitsus korraldab maskikandmise kampaania HETK. Lühend HETK tuleb sõnadest Hoia Ennast Teisi Kaitstes. Maski kandmine aitab karme piiranguid ära hoida ning on efektiivne meede viiruse leviku vähendamiseks

Maski kandmine ei ole Eestis kohustuslik vaid soovituslik ja sõltub meie endi vastutustundlikkusest. Maski kandmisest on kasu, kui suurem osa inimestest kannab neid ühiskondlikes ruumides (poed, apteegid, meditsiinasutused, ühistransport), kus liigub palju inimesi. See vähendab võimalust, et köhides või aevastades jõuab piisknakkus teiste inimesteni. Nina ja suu katmine rahvarohketes siseruumides on selle vältimiseks sobiv ettevaatusabinõu. Samuti võib maskist abi olla tervele inimesele, sest see vähendab mõnevõrra võimalust, et läheduses aevastavalt või köhivalt inimeselt jõuab viirus pritsmetega terve inimeseni.

Vabas õhus, kus saab inimeste vahel hoida kahemeetristsid distantsi, ei ole maski kandmine vajalik.

Inimesed, kes soovivad maski kanda, võivad ühekordsete maskide puudumisel teha soovi korral ise riidemaski, millega katta nina ja suu avalikes siseruumides. Isetehtud maski kasutamine vähendab mõningal määral riski, et nakkusekandja annab viiruse edasi teistele, ning osaliselt kaitseb ka maskikandjat ennast, kui tal veel viirust pole. Ühekordsed maskid on täna müügil nii apteekides kui suuremates kauplustes.

Palume inimestel hetkeks mõelda, panna mask ette ja seejärel siseneda ruumi, kus viibivad ka teised isikud.

Hea inimene! Kui lähed poodi, apteeki, ühistransporti, arsti juurde, kinno, teatrisse, kontserdile, raamatukokku – mõtle HETK ja pane mask ette – nii hoiad ennast teisi kaitstes. Oht ei ole kusagile kadunud!

Lüganuse valla kriisikomisjon

Liimalasse rajati mänguväljak

Liimalas asuvalle Supelranna kinnistule Tulivee restorani juurde rajasime hiljaaegu uue laste mänguväljaku.

Väljak on rajatud riigi poolt sihtotstarbelisena eraldatud toetuse eest, mille suurus oli 15 000 eurot.

Hanke võitjaks osutus Tartust pärit firma Lars Laj Eesti OÜ, kellel on meil varasemad positiivsed kogemused ka olemas.

Nemad projekteerisid väljaku ja püstitasid vastavalt ehitusprojektile ja turvanõuetele.

Paigaldatud ronila on ideaalne seiklus- ning treeningrada, millel saab end proovile panna, kasutades enda keharaskust.

Koosneb see erinevatest elementidest, mis nõuavad tasakaalu ja füüsilist vastupidavust. Väljak on mõeldud lastele vanuses 3+.

Tootesarja materjalidena on ka-

sutatud surveimmutatud lehist, roibiinat, tugevdatud kõisi ja roostevaba terast.

Loodame, et tehtud on jälle üks väike sammuke meeldivama elukeskkonna poole ja väljak jääb

meid rõõmustama aastateks.

LVL

Foto: Viivian Päll

Märkame ja tunnustame Ida-Virumaa aktiivseid kodanikke ja parimaid kodanikuühendusi

Kutsume esitama kandidaate konkursile Ida-Virumaa 2020. aasta tegusate kodanike ja parimate ühenduste tunnustamiseks.

Soovime esile tõsta ja tunnustada neid, kelle teod muudavad meie kodukohta paremaks, kogukonda ühtsemaks ning kodanikuühiskonda tugevamaks.

Tunnustust jagatakse järgmistest kategooriates:

1. Ida-Viru Aasta Parim KOP Rakendaja 2020 - tunnustatakse ühingu, kes on kohaliku omaalgatus programmi (KOP) toetusraha kogukonna hüvanguks tulemuslikult rakendanud.
2. Ida-Viru Aasta Eurorahade

Rakendaja 2020 – tunnustatakse ühingu, kes panustab kogukonna arengusse ja on toetusraha tulemuslikult rakendanud.

3. Ida-Viru Aasta Kodanikuühendus 2020 – tunnustatakse ühingu, kes on 2020. aastal silma paistnud kohaliku elu edendamiseks, on kutsunud või viinud ellu kogukonna jaoks olulisi sündmusi või muid kogukonda elavdavaid/abistavaid projekte ning on koostööd teinud teiste ühendustega, ettevõtjate ja omavalitsusega, on tuntud ja hea mainega kohalike elanike seas.

4. Ida-Viru Aasta Tegusaim Kodanik 2020 – tunnustatakse initsiatiivikat isikut, kes on oma tegevuse

ga 2020. aastal silma paistnud ning kaasa aidanud oma piirkonna, maakonna või valdkonna positiivsele arengule.

Kandidaate võivad esitada nii eraisikud, kodanikuühendused, ettevõtjad, kohalikud omavalitsused kui ka riigiasutused. Kandidaate saab Ida-Viru Ettevõtluskeskusele tunnustamiseks esitada kuni 09.11.2020.

Kandidaadi esitamise ankeet on leitav: docs.google.com/forms/d/1npUMUBA15o-s7gWOYvXUjo9RGbI5w9HAvOgKaupN3RY/view-form?edit_requested=true

Võitjad tehakse teatavaks tun-

nustusüritusel Vaba Lava Narva teatrikeskuses 28. novembril 2020.

Üritusele ootame kõiki nominente eelregistreerimisega, mis algab novembri keskel.

Ootame aktiivset osalemist kandidaatide esitamisel!

Lisainformatsioon: Marju Uustalu, SA Ida-Viru Ettevõtluskeskus, e-post: marju.uustalu@ivek.ee, tel. 372 529 4111

Tunnustamiskonkursi läbiviimist toetavad Kodanikuühiskonna Sihtkapital, Ida-Virumaa Omavalitsuste Liit, Europe Direct'i Narva teabekeskus.

SA Ida-Viru Ettevõtluskeskus

Kriisitelefoni 1247 kriis.ee

Maskikampaania HETK
Hoia Ennast Teisi Kaitstes!

KANNA
MASKI

KUI LÄHED POODI,
APTEEKI, ÜHISTRANSPORTI,
ARSTI JUURDE!

#koroonaviirustapab

AMETNIKE KONTAKTANDMED

Vallavolikogu esimees Risto Lindeberg
Tel 509 7914, risto.lindeberg@volikogu.lyganuse.ee

Vallavolikogu aseesimees Heidi Uustalu
Tel 528 2284, heidi.uustalu@volikogu.lyganuse.ee

Vallavanem Andrea Eiche
Tel 332 1321, 505 2195, andrea.eiche@lyganuse.ee

VALLAKANTSELEI
Vallasekretär Tiina Urban
Tel 332 1322, 505 3162, tiina.urban@lyganuse.ee

Jurist-hankespetsialist Jaana Karo
täidab andmekaitse spetsialisti ülesandeid
Tel 332 5849, 5305 7377, jaana.karo@lyganuse.ee
Sekretär-juhiabi Kristel Petrova
Tel 332 1320, 5818 8728, kristel.petrova@lyganuse.ee

Asjaajaja-arhivaar Kaja Vääk
Tel 332 5848, 5300 4203, kaja.valk@lyganuse.ee

Avalike suhete spetsialist Viivian Päll
Tel 332 5840, 512 4398, viivian.pall@lyganuse.ee

Administraator Ene Provornikova
332 1328

Autojuht Tiit Aruste
332 1320

**SOTSIAAL-, HARIDUSE-, KULTUURI-,
SPORDI- JA NOORSOOTÖÖ OSAKOND**
Kultuuri- ja spordinõunik Riia Tallerman
Tel 332 5874, 5818 8725, riia.tallerman@lyganuse.ee

Haridusspetsialist Iti-Jantra Metsamaa
Tel 332 5841, 5389 2047 iti-jantra.metsamaa@lyganuse.ee

Sotsiaalnõunik Ketlin Mõru
Tel 332 1333, 5349 7060, ketlin.moru@lyganuse.ee

Sotsiaaltöötaja Anne Rembel
Tel 332 1332, 5400 4808, anne.rembel@lyganuse.ee

Sotsiaaltöötaja Eve Uueküla
Tel 332 1335, 5191 7910, eve.uuekula@lyganuse.ee

Sotsiaaltöötaja Eda Tärno
Tel 332 5876, eda.tarno@lyganuse.ee

Sotsiaaltöötaja Anne Kalamäe
Tel 332 5843, 5566 0630, anne.kalamae@lyganuse.ee

Lastekaitse spetsialist Evelyn Kajala
Tel 332 5877, 5331 0065, evely.kajala@lyganuse.ee

**KOMMUNAALMAJANDUSE, EHITUSE, PLANEERIMISE,
ARENGU JA VARAHALDUSE OSAKOND**
Arendusnõunik Anu Needo
Tel 332 1340, 5302 6061, anu.needo@lyganuse.ee

Ehitusnõunik Enno Saarmets
Tel 332 5842, 511 4727, enno.saarmets@lyganuse.ee

Keskkonnaspetsialist Merlin Kont
Tel 332 1339, 5190 8577, merlin.kont@lyganuse.ee

Maaspetsialist Tatjana Pääro
Tel 332 1341, tatjana.paaro@lyganuse.ee

Kinnisvaraspetsialist Kristel Kütt
Tel 332 1342, 5694 9248, kristel.kytt@lyganuse.ee

FINANTSOSAKOND
Finantsjuht Heidi Kõrvek
Tel 332 1323, heidi.korvek@lyganuse.ee

Raamatupidaja Eve Kasela
Tel 332 5846, eve.kasela@lyganuse.ee

Raamatupidaja Küllike Pleskovski
Tel 332 1325, kyllike.pleskovski@lyganuse.ee

Raamatupidaja Eha Kallavus
Tel 332 1326, eha.kallavus@lyganuse.ee

Lüganuse Noortemaja 15

Oktoobrikuu keskel tähistas Lüganuse Noortemaja oma 15. tegutsemisaastat. Vaatamata tuulisele ja külmale ilmale toimus sünnipäevapidu õues. Kohale oli tulnud nii väikeseid kui suuri. Peo ajaks püsti pandud telgis said lapsed õhupalle puhuda ning nende joonistada. Kohale tulnud said maiustada tordiga, mille küpsetas Palu Leib.

Lüganuse Noortemaja on mõnus ja hubane koht, kus kohalikud noored koolivälisel ajal vaba aega veeta saavad. Noortemajas

tegutseb nii kunsti- ja keraamikaring Kärt Riivese juhendamisel ning muusika- ja ansambeliring Tiit Aruvee juhtimisel. Lisaks juhendab noortemaja juhataja Juho Põld noori võrkpallis.

Suur tänu noortemaja juhatajale Juhole aastatepikkuse südamega tehtud töö eest!

Palju õnne ja jätkuvat tegutsemisrõõmu!

LVL

Foto: Viivian Päll

Korraldatud jäätmevedu Kiviõli linnas

Alates 17.12.2020 alustab korraldatud jäätmeveo raames teenuse osutamist Ragn-Sells AS. Siit leiad te olulisemad meespead seoses jäätmeveoga.

Jäätmeveo periood: 17.12.2020 – 31.01.2024.

Jäätmeliigid: segaolmejäätmed, paber ja kartong, biolagunevad jäätmed, suurjäätmed.

Mahutite paigaldamine tasuta kuni 31.01.2021.

Lepingute sõlmimine: Ragn-Sells AS www.ragnsells.ee/leping. Klienditeenindus: www.ragnsells.ee/klienditugi.

E-post info@ragnsells.ee, info-telefon 60 60 439.

LEPINGU SÕLMIMINE

Teavitusega koos saadame Teile kahes eksemplaris kliendilepingu ja selle juurde kuuluva korraldatud jäätmeveo lepingu lisa. Palun kontrollige sellel olevaid andmeid, vajadusel uuendage need.

Lihtsaim kliendiantmeid uuendada on iseteeninduses www.ragnsells.ee/iseteenindus või kirjutage info@ragnsells.ee või helistage 606 0439.

KONTEINERI SAAMINE

Rentides või ostes Ragn-Sell-silt konteineri, teostame konteineri kohale toomise tasuta kuni 31.01.2021. Rendikonteineri äraviimine korraldatud jäätmeveo perioodi lõpus ühe kuu jooksul on samuti tasuta, millele võib lisanduda sõltuvalt konteineri seisukorrast konteineri pesemise hind. Muul ajal on konteineri paigaldamine, vahetamine ja äratoomine tasuline vastavalt kehtivale hinnakirjale.

MIINIMUMPAKETT

Olmejäätmete minimaalne veosagedus tiheasustusega ja/või kompaktse hoonestusega aladel on üks kord nelja nädala jooksul ja hajasustusaladel üks kord 12

nädala jooksul.

Paberi ja kartongi jäätmete minimaalne veosagedus on üks kord 12 nädala jooksul.

Biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete minimaalne veosagedus on üks kord 14 päeva jooksul. NB! Biolagunevate jäätmete vedu käivitub 2021. a ja kõiki hõlmatud jäätmevaldajaid teavitame varemalt.

VABASTUSE SAAMINE

Vabastusi või ühismahuti kasutamise nõusolekuid saab anda ainult kohalik omavalitsus. Vabastuse saamiseks pöörduge omavalitsuse poole.

Lüganuse Vallavalitsus – Keskpuiestee 20, 43199 Kiviõli linn; tel 332 1339, e-post merlin.kont@lyganuse.ee

TÜHJENDUSED

Veograafiku leiate saadetud teavitus. Lisaks on graafikuid võima-

lik vaadata meie iseteenindusest www.ragnsells.ee/iseteenindus.

TOOGE MAHUTI TEE ÄARDE

Palume mahuti välja tänava äärde tuua hiljemalt tühjenduspäeva hommikuks kella 7-ks.

Kuni 1100 l käsitsi teiseldatavad mahutid võivad asetseda kuni viis meetrit jäätmeveoki peatumise kohast. Kaugemal asuvate mahutite käsitranspordi eest on Vedajal õigus küsida teenustasut.

Suurematele kui 1100L mahutitele peab olema tagatud vahetu ligipääs.

Juurdesõiduteed mahutitele peavad olema piisava kandevõimega ja tasased, talvisel ajal lumest puhastatud.

Ragn-Sells AS

Üldplaneeringu eskiisi avalikud arutelud

Varjal, Kiviõlis ja Maidlas toimusid 12. ja 13. oktoobril Lüganuse valla koostatava üldplaneeringu eskiisi avalikud arutelud, mille eesmärk oli tutvustada planeeringu eskiisi ja selgitada üldplaneeringuga seotud küsimusi. Tutvustati ka valla territooriumil tuuleenergia

arendamiseks sobivate alade määramiseks sobivate alade määramiseks läbi viidava uuringu esmaseid tulemusi. Uuring valmib detsembris.

Aruteludest võttis osa kokku ligi 50 inimest. Järgmised uue üldplaneeringu-teemalised avalikud sündmused toimuvad eeldatavalt

2021. aasta alguses, mil on planeeritud eskiisi valmimine – esiteks avalikud väljapanekud, seejärel avalikud arutelud.

Väljapanekuid, arutelusid ja ideekorjeid viib kohalik omavalitsus läbi selleks, et anda kõigile huvitatutele võimalus kaasa rää-

kida. Läbi avaliku menetluse saab üldplaneering vallas avalikkusega kokku lepitud reeglilik, mida tuleb järgida. Ootame aktiivsemat osavõttu!

LVL

Lüganuse Vallavalitsus korraldab valla arengukava lisa 2 ja eelarvestrateegia eelnõu avaliku väljapaneku 26. oktoobrist kuni 12. novembrini 2020. a

Lüganuse Vallavalitsus kiitis heaks ja suunas oma 21.10.2020. a korraldusega nr 643 avalikule väljapanekule Lüganuse valla arengukava 2018-2028 lisa 2 ja eelarvestrateegia 2020-2024 eelnõud.

Eelnõud on välja pandud valla kodulehel www.lyganuse.ee ja valla raamatukogudes. Avalik väljapanek toimub alates 26. oktoob-

rist kuni 12. novembrini 2020. a. Arengukava lisa 2 ja eelarvestrateegia täiendus- ja muudatustettepanekuid saab esitada 13. novembrini kella 15.00-ni vallavalitsuse kantseleisse aadressil Keskpuiestee 20, Kiviõli või e-posti aadressil valitsus@lyganuse.ee. Ettepanekud palume esitada kujul:

- Muudatustettepaneku esitaja nimi ja kontaktandmed;
- Muudatustettepaneku põhjendus;
- Kehtiva muudetava dokumendi tekst või väljavõte tabelist;
- Välja pakutav muudetud arengukava tekst või väljavõte tabelist.

Arengukava ja eelarvestrateegia eelnõude avalik arutelu toimub 16.

novembril algusega kell 18.00 vallavolikogu saalis Keskpuiestee 20, Kiviõli.

Lisainfo: Anu Needo, arendusnõunik, tel: 332 1340, 5302 6061, e-post: anu.needo@lyganuse.ee. Arvamust avaldama ja kaasa rääkima on oodatud kõik huvilised!

SONDA ALEVIKUS ASUVA KARJA TN 1 KINNISTU DETAILPLANEERINGU ALGATAMINE JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ALGATAMATA JÄTMINE

Lüganuse Vallavalitsus teatab, et algatas 14.10.2020 korraldusega nr 612 Sonda alevikus asuva Karja tn 1 kinnistu (75101:006:0093, pindala 9223 m², sihtotstarve elamumaa 100%) detailplaneeringu, mille eesmärk on kinnistu viieks jagamine ning ehitusõiguse määramine, et ehitada igale kinnistule elumaja koos selle juurde kuuluvate abihoonete ja kommunikatsioonidega. Planeeringu algatamise taotluse esitas A. Amanov 14.09.2020, koostamise korraldaja ja kehtestaja on Lüganuse Vallavalitsus. Planeeringuga ei esitata planeerimiseseaduse § 142 lõike 1 alusel üldplaneeringu põhilahenduse muutmise ettepanekut. Kavan-datav tegevus ei kuulu keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõikes 1 toodud olulise keskkonnamõjuga tegevuste hulka, § 6 lõike 2 alusel ei ole eelhindangu andmine ning keskkonnamõju strateegilise hindamise kaalumise vajalik. Korraldusega on võimalik tutvuda Lüganuse Vallavalitsuse kantseleis tööpäeviti kell 8:00-15:00 ja valla kodulehel www.lyganuse.ee/detailplaneeringud. Täiendav info tel 332 1320.

KIVIÕLI LINNAS ASUVA VABADUSE PST 19B KINNISTU DETAILPLANEERINGU ALGATAMINE JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ALGATAMATA JÄTMINE

Lüganuse Vallavalitsus teatab, et algatas 30.09.2020 korraldusega nr 570 Kiviõli linnas asuva Vabaduse pst 19b kinnistu (44201:001:0219, pindala 1750 m², sihtotstarve tootmismaa 100%) detailplaneeringu, mille eesmärk on maaüksuse sihtotstarve muutmine 55% tootmis- ja 45% ärimaaks ning ehitusõiguse määramine tehnõilevaatushoone ja sõidukite teenindushoone rajamiseks. Juurdepääsude rajamise käigus korraldatakse ka kontaktvõõnd. Planeeringu algatamise taotluse esitas E. Laht 10.09.2020, koostamise korraldaja ja kehtestaja on Lüganuse Vallavalitsus. Planeeringuga ei esitata planeerimiseseaduse § 142 lõike 1 alusel üldplaneeringu põhilahenduse muutmise ettepanekut. Kavan-datav tegevus ei kuulu keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõikes 1 toodud olulise keskkonnamõjuga tegevuste hulka, § 6 lõike 2 alusel ei ole eelhindangu andmine ning keskkonnamõju strateegilise hindamise kaalumise vajalik. Korraldusega on võimalik tutvuda Lüganuse Vallavalitsuse kantseleis tööpäeviti kell 8:00-15:00 ja valla kodulehel www.lyganuse.ee/detailplaneeringud. Täiendav info tel 332 1320.

LÜGANUSE
vallaleht

Väljaandja

Lüganuse Vallavalitsus
Keskpuiestee 20,
Kiviõli linn,
Lüganuse vald

Toimetaja

Viivian Päll
Tel 512 4398
viivian.pall@lyganuse.ee

Toimetusel on õigus kirju ja teisi kaastöid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Ajalehte saab lugeda www.lyganuse.ee

Eesti Geoloogiateenistus soovib välja selgitada Uljaste järve saladused

Lüganuse vallas ja ka laiemalt on tõsist arutelu tekitanud Kiviõli Keemiatööstuse kava uurida põlevkivivarusid Põhja-Kiviõli praegusest mäeeraldisest läänes, Uljaste järve poole jääval alal. Seni on avalikkuses küsimusi olnud rohkem kui vastuseid, eelkõige selles osas, kuidas mõjub võimalik kaevandustegevus Uljaste järve veetasemele. Seetõttu plaanib Eesti Geoloogiateenistus lähikuul alustada kaks aastat kestvate põhja- ja pinnavee uuringutega, et täpsemalt selgeks teha, mis mõjutab järve veetaset, millises on seosed Uljaste järve ja selle alla jäävate põhjaveekihtide vahel ning mis võib juhtuda siis, kui põlevkivi kaevandamine laieneb Uljaste järve poole. Selline teave on hädavajalik nii võimalike kaevandamisotsuste tegijatele kui ka Uljaste järve kaitse paremaks korraldamiseks. Kõik läbiviidavate Uljaste põhja- ja pinnavee uuringute tulemusel on avalikud, need avalikustatakse valla kodulehel ja samuti Eesti Geoloogiateenistuse kodulehel. Miks, mida ja kuidas täpsemalt Uljaste ümbruskonnas tegema hakatakse, selgitab Eesti Geoloogiateenistuse asedirektor Jaak Jürgenson.

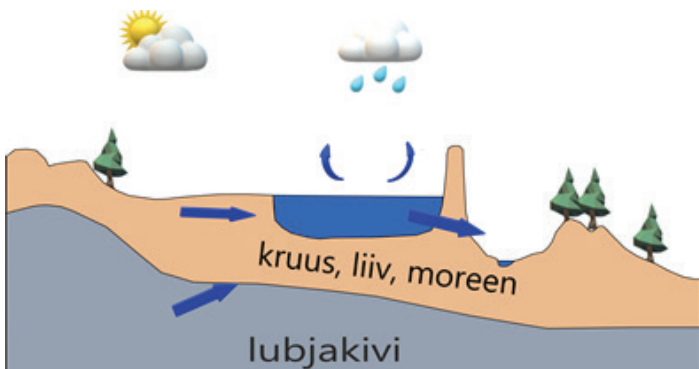
MIDA ME TEAME ULJASTE JÄRVEST PRAEGU?

Looduskaunis Uljaste järv on tekkinud liustikutegevuse tagajärjel, millest annab tunnistust järve idakaldal kõrguv Uljaste oos. Ka järve läänekallast piirav Uljaste soo peidab oma turbakatte all ulatuslikku oosistust. Uljaste järv on aeglase veevahetusega umbjärv, mis saab oma vee peamiselt sademetest ja oosi nõlvadelt ning Uljaste soost nõrguva vee arvelt. Samas toimub ka veevahetus järve ja põhjaveekihi vahel.

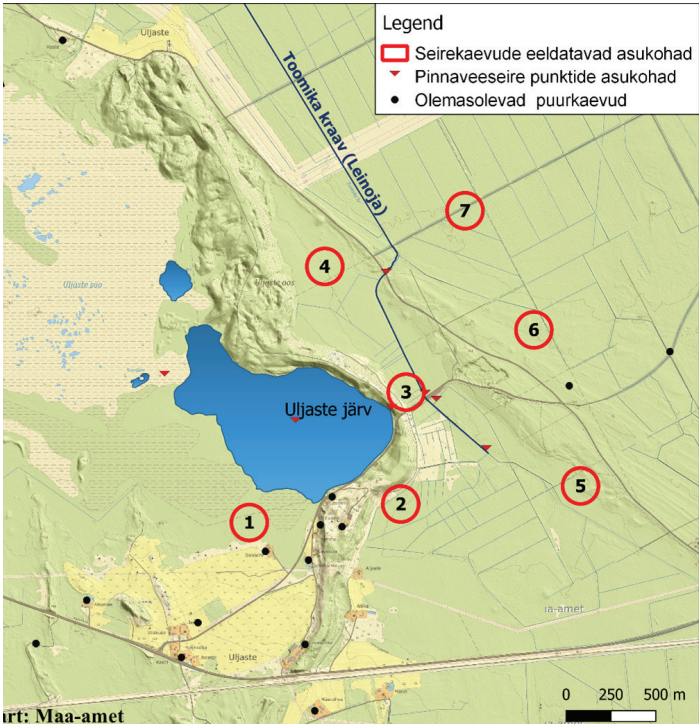
Uljaste järvest puudub silmanganähtav vee väljavool. Vesi infiltrerub läbi oosi ning järve pinnalt toimub selle aurumine. Järve ümbritsevad oosid koosnevad peamiselt hästi vett juhtivast liivast ja kruusast. Aga et järve põhi on 2-4 meetrit kõrgemal, kui on idapool oosi rajatud Toomika kraavi põhi, siis peab oosi pinnases peituma ka halvema veejuhtivusega setteid (näiteks savi) mis väldivad järve tühjaksjooksmist.

MIKS ON VAJA UURIDA JÄRVE JA PÕHJAVEE VAHELISI SEOSEID?

Uljaste järv on elupaigatüübilt keskkonnamuutuste suhtes tundlik vähetoiteline järv. Üheks kriitiliseks keskkonnateguriks järve

Joonis 1. Veevahetus Uljaste järves.

Joonis 2. Pinna- ja põhjavee seirepunkte esialgsed asukohad.

loodusliku seisundi säilimiseks on veevahetus järve ja teda ümbritseva keskkonna vahel. Muutusi veevahetuses võivad esile kutsuda nii kliimasoojenemisest tulenev sademete ja aurumise vahekorra muutus, kui ka erinevad inimtegurid nagu kuivendussüsteemide rajamine/hooldamine, põhjavee tarbimine (tööstuses, põllumajanduses, olmes) kui ka kaevandustegevus. Ebasoodsad mõjud väljenduvad eelkõige järve veetaseme muutuses. Selleks et järve ja põhjavee vahelisi seoseid välja selgitada, on vaja tunda kohalikku pinnaveevõrku ja selle toimimist ning võimalikult detailseid teadmisi järve ümbruse ja järve aluse geoloogilise ehituse kohta.

Uljaste järve ümber ja all leidub erinevaid maavarasid, nagu liiv, kruus, põlevkivi ning aluskorras on tuvastatud mitu kerkeala koos rauamaagi ilmingutega. Selle tulemina on minevikus kas teaduslikel või maavarauuringute käigus Uljaste järve ümber puuritud märkimisväärne hulk puurauke ja aruannetes talletatud hulgaliselt informatsioon. Geoloogiliste de-

tailide täpsustamiseks piisab geofüüsikalistest uuringutest, teadmisi napib aga Uljaste ümbruse hüdroloogilisest ja hüdroteoloogilisest olukorrast. Eelkõige Uljaste järve ja põhjavee vahelistest seostest, mis vajavad detailset uuringut ja mida varasemalt tehtud pole.

MIS ON PÕHJA- JA PINNAVEE UURING?

Uuringu välitööde osa hõlmab veetasemete vaatlusi järves, soos ning erinevatel sügavustel lasuvates põhjaveekihtides ning vee vooluhulkade mõõtmises Toomika kraavi erinevatel lõikudel. Töö käigus teostatavate pumpamiskatsete abil on võimalik kindlaks teha pinnase ja selle all lasuvate kivimite veejuhtivust. Selleks on vajalik rajada seirekaevud. Geofüüsikalised tööd aitavad täpsustada pinnakatte paksust ja iseloomu ning võimalike rikkevõndide esinemist lubjakivikihtides.

Olemasoleva geoloogilise info ning kogutava pinna- ja põhjavee andmestiku põhjal saab luua 3D hüdroteoloogilise mudeli, mis näitab põhjavee ja järvevee

liikumist maapõues. Loodav mudel aitab mõista kas, kuidas ja kui palju sõltub Uljaste järv põhjaveest ja selle tasemetest ning millisel hulgal ja kiirusel toimub järvevee äravool läbi Uljaste oosi. Kui järve looduslik veevahetuse mehhanism on väljaselgitatud, on võimalik sama mudeli abil prognoosida majandustegevusest, näiteks kaevandamisest või kuivendamisest, tulenevaid negatiivseid keskkonnamõjusid.

KUHU ON PLAANIS RAJADA SEIREKAEVUD?

Kui pinnaveevaatlustele läbiviimine on suhteliselt lihtne, siis põhjaveetasemete vaatluseks on vaja rajada seirepuurkaevud. Töö esimeses faasis on vajalik rajada ümber järve neli põhjavee vaatluspunkti. Kui geofüüsikaliste uuringutega on välja selgitatud rikkevõndide esinemine lubjakivides, rajatakse teisele poole Toomika kraavi veel kolm vaatluspunkti (5-7), mille täpsed asukohad sõltuvad geofüüsikaliste uuringute tulemustest (vt joonist 2).

Vaatluspunktid 1-4 on vajalik rajada kaks seirekaevu, millest üks on madalam (sügavus 8-10 m) ja mis näitab veetaset pinnakattes liivas-kruusas ehk Kvaternaari veekihi ja teine sügavam (15-25 m), millega saab jälgida põhjaveetaset pinnakatte alla jäävas Keila-Kukruse veekihi lubjakivides. Vaatluspunktid 5-7 piisab ühest 15-25 m sügavusest seirekaevust Keila-Kukruse veekihi lubjakivides ning kogu vaatluspunktide grupi kohta ühest ca 45 m sügavusest kaevust Lasnamäe-Kunda veekihi. Seejuures tasub teada, et Lasnamäe-Kunda veekihti on rajatud ka kõik keskkonnaregistris arvel olevad Uljaste järve ääres paiknevate majapidamiste puurkaevud. Nii seirekaevudesse kui ka Uljaste järve paigaldatavate automaatseid veetasememõõtlajad, mis registreerivad veetaset mitmel korral ööpäevas kindlal kellaajal. Veetaseid tuleb seirata vähemalt kaks aastat, et saada võimalikult tõepärane ettekujutus veetasemete muutumisest. Vaatluspunktid 3 ja 4 hakkavad seirekaevud tõenäoliselt üle voolama ja seetõttu pikendatakse seal seirekaevu manteltoru niipalju maapinnast kõrgemale, et ülevool peatuks. Seirepuurkaevude rajamine ja asukoha kooskõlastamine (sh maomanikuga) toimub sama moodi nagu iga muu puurkaevu rajamise korral. Kui seirekaev pärast uuringu lõppemist enam praktilist väärtust ei oma, siis kaev likvideeritakse või antakse maomaniku käsutusse.

Eesti geoloogiateenistus

Foto võtetelt Aidus.

ETV Reisile Minuga kolm saadet salvestati Ida-Virumaal

Taaskord on hakkama saanud ühe huvitava Ida-Viru teleprojekti ja kindlasti ei jäta see külmaks ka sadu tuhandeid televaatajaid.

ETV saade Reisile Minuga vāntas kaamerasse positiivseid materjale ka meie vallast. Saade Pruuni Kulla Maast on filmitud peaaesjalikult Kiviõli Seikluskeskuses.

„Küll teil elavad sealkandis toredad ja ettevõtlikud inimesed,“ avaldas oma tänu produtsent Tiina Park.

31.10.2020 – Saade Sillamäest (Priit Loog) kell 20:00

07.11.2020 – Saade Pruuni Kulla Maast (Hendrik Norman) kell 20:00

14.11.2020 – Saade Alutagusemaast (Hendrik Norman) kell 20:00

LVL

Novembris on oodata sante!

Päevad sammuvad üha järjekindlamalt sügise poole ning suunavad meid peagi tubasemate tegevuste juurde. Pimedad sügisõhtud on lausa loodud mõtisklusteks ajaliku ja igavikulise elu üle. See on aeg, mil on oodata koju külalisi teisest ilmast, sest saabumas on hingede aeg ning peagi külastavad selle kinnituseks meie kodusid mardisandid – sõnumitoojad teispoolsusest.

Mardisant on olnud Eestis sajandeid oodatud külaline. Maskeerimine, pillimäng, laulmine, tantsimine ja hüppamine on vajalikud selleks, et mardisante ära ei tuntaks, kuid ka selleks et kurja ning õnnetusi eemale peletada. Pererahvas rõõmustas, kui sanditajad põrandale viljate ri või herneid külvasid ning pereliikmeid mardivitsaga vitsutasid. See kõik töötas head ja viljakat aastat.

2018. aastal algatas Eesti Folkloorinõukogu koostöös Eesti Rahvakultuuri Keskusega aktsiooni „Hakkame santima!“. Selle eesmärgiks on elavdada sanditamistavasid ning tõsta teadlikkust nende kommete mitmekülgsusest. Kui eelmisel, 2019. aastal oli fookuses kadripäev, siis sel aastal kutsume taas üles peresid, kogukondi ja sõpruskondi minema marti jooksmas.

Augusti lõpus toimus Lüganuse ja Maidla rahvamajas koolitused maakonna õpetajatele ja kogukonna liikmetele, kus räägiti lähemalt santimise ajalooist ning sai ka ise maskeeruda ja läbi mängida ühe mardipere liikme rolli. Lõpu oli laialt kõikidel osalejatel, kes said taas tunda enda sees väikest lapsemeelsust ning turvaliselt maski taha varjatuna teha erinevaid koerustükke. Kuid Eestis on palju kodusid, kuhu mardipäev ei ole jõudnud juba aastaid ja mardisantide jaoks hoolega valmis pandud annid on jäänud jagamata, õnn kodudesse viimata.

Tänavu toimub III suur mardi- ja kadrisantide rahvaloendus, millega loeme kokku kõik õnnetoojad üle Eesti. Kuid mitte ainult! Rahvaloenduse raames kutsume tantsu- ja laulukollektiive, folkloorirühmi ja teisi seltskondi üles panema ennat kirja mardisandiseltskonnana, kellega mardisante ootavad kodud saavad ise ühendust võtta ja endale külla kutsuda. Sinu eeskuju ja initsiatiiv teeb kindlasti väga õnnelikuks nii mõnegi peereema või lapselapse, kes tahaks endale või miks mitte ka üksinda elavale vanaemale tellida nooruspõlvede meenutuseks toredad õnnetoojad – mardisandid!

Mardi- ja kadrisantide rahvaloendus on küll avatud novembri lõpuni, kuid „tellitavaks mardisandiks“ saab end samas ankeedis märkida vaid 1. novembrini. Pärast seda avalikustame mardipere kontaktnumbri hakkamesantima.ee kodulehel, misjärel saavad mardisante ootavad perekonnad teiega otse ühendust võtta.

Tellitavaks mardisandiks olemiseks ei pea tegema muud, kui andma rahvaloenduse ankeedis teada oma kontaktandmed ja piirkonna, kus sinu sandipere liigub. Samuti saad märkida ära oma sandipere liikmete arvu ja endale sanditamiseks sobiva kellaaaja, et õnnetoojaid soovivatel peredel oleks lihtsam teha valikut. Sanditajaks kirjapanek ei tähenda, et peaksite oma seltskonnaga kõik küllakutsed vastu võtma – täpsed kokkulepped sõlmite pere vahel juba ise.

Kuid nagu rahvatarkuski räägib, mida rohkem õnne jagad, seda rohkem saad kõike head kuhjaga tagasi. Loodame, et aktsioon „Hakkame santima!“ tiivustab kogukondi santimiskombestikku taas elustama ning mardipäevast saab taas Eesti rahva ühine pidupäev.

Maris Kriisa

„Hakkame santima!“ Ida-Virumaa kuraator

Foto: Andres Treial, zoomfoto.ee

Lüganusel võib jälle Liisusid kohata

„Kui eelmise sajandi lõpus, täpsemalt 1997. aasta oktoobris, lehed juba langenud olid ja kooliaasta ammu käis, oli kohaliku kooli õpetajatel suvine rahutus ikka veel hinges...“ Niimoodi alustas raamatus „Ajatu kultuur Lüganusel II“ oma juttu Lüganuse Liisude endine tantsija Signe Viilop. Aastad möödusid ning Liisud tähistasid 2012. aasta kevadel oma 15. juubelipäeva. Seejärel tegi elu oma korektureid ning seni tublilt tantsinud naised otsustasid mõneks ajaks puhkusele jääda.

Uus hingamine tuli 2019. aasta sügisel, kui Lüganuse tantsuklubi uudistamas käinud naistel tekkis tuline tahtmine ka rahva-

tantsu trennis kaasa lüüa. Et soovijaid oli kogunenud päris palju, tegimegi esimese katsetuse Lüganuse Liisusid kokku saada märtsis 2020. Kuid meie õnn jäi üüriseks! Nimelt juba järgmisel päeval pandi kogu Eesti lukku, rahvamajad sulgesid ukseid ning kurja viiruse tõttu ei tohtinud üksteisega asjatult kokku puutuda.

Kui septembri lõpus said erinevad kollektiivid taas rohelise tule oma ringitegevusega alustada, tulid kokku ka Maidla naisrühma Omasoodu tantsijad. Selgus, et pika pausi järel ei olnud kellelgi tantsupisik kaduma läinud ning kõik naised ootasid taas, millal saaks kingad jalga tõmmata ja

trennidega alustada. Et tulemas on III Eesti Naiste Tantsupidu Jõgeval ning sellega seotud repertuaar on üsna kindlalt ära jagatud teatud arvu tantsijate vahel, tekkis mõte, et võiks kutsuda veel mõned naised juurde ning saaks moodustada juba kaks koosseisu. Mõeldud-tehtud!

Kuna osa naisi nüüdsest Lüganusel koos käib ning esinemistel sätitakse selga imekaunid Emmas- te rahvarõivad, tehti ühine otsus ka nime osas – kui Lüganusel, siis ikka Lüganuse Liisud!

Niimoodi ongi saanud Lüganuse vald jälle ühe rahvatantsu kollektiivi võrra rikkamaks ja teada ju on, et küll küllale liiga ei tee...

Häid lambaid mahub ikka palju.... Ja niiviisi edasi! Siinkohal soovin teile üles lugeda, palju neid rahvatantsu kollektiive meil siis ikka on ja saadan ka palavad tervitused kõigile uue hooaja alguse puhul: Maidla naisrühm Omasoodu, naisrühm Lüganuse Liisud, Kiviõli naisrühm Tuhkali, Sonda naisrühm, segarühm Lampjalakesed, Lüganuse memmederühm Minnid-Mannid ning Kiviõli memmederühm Lõngakera. Ja lisaks veel koolide-lasteaedade tantsurühmad. Tantsulusti ning kerget jalga!

Maris Kriisa

Lüganuse Kultuurikeskuse Lüganuse Rahvamaja kultuurikorraldaja

Foto: erakogu

Töid ja tegemisi ettevõtlikkus koolis

Ettevõtliku kooli kooliaasta algus tõi õpilastele mitmeid võimalusi pan-na proovile oma tegutsemislust. Käivitus projekt „Enam kui üks päev ettevõtjana“, mille raames julgustatakse noori leidma põnevaid ideid oma ettevõtlusega alustamiseks. Lisaks pakutakse õpetajatele ja laste-vanematele võimalusi saada teadmisi rahatarkuse klubis.

Ettevõtlusnädala raames mängisid 8. ja 5. klass Ettevõtlusküla noorte juhendamisel mängu „Ettevõtlik kodanik“ ja „Ettevõtlik pere“, kus tut-vuti praktiliste mängude käigus õpiti majanduse toimimise põhimõtteid ning läbi mängu õppides rahatargaks saamise aluseid. Oktoobrikuu lõ-pus saavad sarnase kogemuse 6. klassi noored ja gümnaasiumi astmes õppijad.

Rahvusvahelistest projektidest alustab sel aastal koostöös Türgi, Itaalia, Hispaania, Eesti ja Kreekaga „Ühinenud mitmekesisuses“, mis keskendub naiste õiguste arengule läbi XX sajandi, rõhutab sallivuse olulisust ning annab noortele võimaluse uurida kaasaegse ühiskon-na mitmepalgelisust. Kuna viirus hetkel reisida ei luba, siis püüame olemasolevate virtuaalsete võimalustega alustada.

Tiina Kilumets

Ettevõtliku kooli koordinaator
Kiviõli I Keskkool

Ettevõtluse alused koolis

Projekti Mini Boost-Up raames külastasid reedel, 2. oktoobril Kiviõli Vene Kooli Junior Achievement Eesti IT-juht Aljona Bostan ja ürituste juht Maria Heinrichsen. Aljona Bostan ja Maria Heinrichsen viisid läbi aktuaalse ja ebatavalise ürituse 9.a, 9.b ja 7.a klasside õpilastele.

Aljona ja Maria esitasid osalejatele mitu küsimust: mis on minifirma; kes on ettevõtja; mille poolest nad erinevad teistest inimestest; mis ise-loomustab ettevõtjat; millest alustada oma äri; kuidas leida uusi ideid?

Tööks oli vaja moodustada kolm rühma ning arutada läbi kolm mo-menti: mõtle oma koolist; missugused inimrühmad võivad siin olla; millised on nende inimeste probleemid või vajadused?

Oli vaja valida 1-3 probleemi ning panna need kirja. Seejärel kujuta-da end ettevõtjana ette ja vastata küsimusele „Millist probleemi lahenda-des soovid teenida kasumit sina?“

Edaspidi tuli välja mõelda selle probleemi lahendamiseks sobiv too-de või teenus. Tõeline ajurünnak! Aktiivne arutelu rühmades, mahuka lahenduse variandi loomine LEGO konstruktoriga abil ning oma variandi esitamine auditooriumile.

Tagasiside üritusel osalejatele oli korraldatud viktoriini näol, mille küsimustele kõik vastasid hea meelega (www.menti.com).

Kohtumise tulemusena said õpilased ettekujutuse minifirmast ja ettevõtluse alustest.

Kohtumine möödus sõbralikus ja sundimatus õhkkonnas.

Meeldivaks üllatuseks olid magusad auhinnad kõigile osalejatele.

Suur tänu kõigile õpilastele ja neile, kes aitas seda üritust korraldada: Jelena Ragni, Anneli Kustova, Julia Froljonok, Margarita Ivanova, Irina Krjukova.

Eraldi tänu Aljona Bostanile ning Maria Heinrichsenile.

Õpilased, kes tunnevad huvi minifirma loomise ja ettevõtluse aluste vastu, saavad pöörduda ürituse korraldaja poole.

Svetlana Chernysheva,

Matemaatika õpetaja ja ürituse korraldaja

Fotod: Veera Korotajeva

Üks suitsukoni võib mürgitada 1000 l vett

Kiviõli I Keskkooli perega ole-me alati kaasa löönud nii „Teeme ära!“ kui „Maailmakoristuspäev“ ettevõtmistes. Tegu on väga va-jalike keskkonnahariduse projek-tidega. Osaledes koos õpilastega koristuspäevadel, on võimalus õp-pida eluliselt ja ettevõtlikult, sidu-des tegevused õppetööga.

Teist aastat järjest juhib maa-ilmakoristuspäev tähelepanu nn nähtamatule prügile, milleks on igasugune väike sodi, mis kerge-käeliselt teepervele lendab. Kõige suurema tähelepanu all on suitsu-konid, sest ilmselt just teadmatu-sest arvatakse, et need kõdunevad ja saavad osaks loodusest. Tegel-likult koosneb suitsufilter kiudu-dest, mis ei lagune bioloogiliselt, ning on mürgised meie keskkon-nale – maale ja veele. Lisaks ei suuda loomad ja linnud vahet teha toidul ja plastjäätmel, nii saavad konid saatustlikuks ka väikestele loomadele neid lämmatades või mürgitades.

Suurem osa meie õpilastest ja õpetajatest osales koristamispäe-val. Sihtkohaks peamiselt Kiviõli kesklinn. Leiti, et koos korista-mine on tore ja kasulik. Õpilaste tagasiside peale koristamist oli pigem optimistlik ja rõõmus. Üldi-selt märgati, et linnas oli poole vä-hem prahti just nendel aladel, kus

Õp. Sander Tuul: „Õpilased võtsid koristamist väga sportlikult ja töid prügi välja ka niiskest tihnikust ja sillutise vahelt.“

eelmisel aastal juba koristati.

9. klassi õpilased, kes vallutasid uusi alasid ja koristasid ehitatava staadioni kõrval asuvat piirkonda, leidsid rekordkoguse prahti. Võsa ümbrusest tassiti kokku mitme suure prügikoti täis sodi. Leiti vana tõukeratas, turvatool, nuku-vanker ja erinevaid katkiseid ma-japidamistarbeid. 9. klassi õpilane Kättriin: „Koristasime klassiga kortermajade juures, teeradade ää-rest, puude alt ja väiksemas metsa-tukas. Leidsime palju konisid, al-koholipudeleid, süstlaid ja muud rämps. Koristamine venis ühe tunni asemel kahele. Päev oli edu-kas: saime oma klassiga natukene maailma paremaks teha.“ Remo:

„Aasa tänaval oli väga palju ko-nisid isegi prügikastide kõrval. Ja neid oli ka õmblusvabriku juures. Tavalist prügi oli ka väga palju. Olen seda tähele panema hakanud. Leiti ka süstlaid ja mokatubakat. Paljud inimesed viskavad prügi maha ja see pole tore.“

Maailmakoristajaid pani üllata-ma tõsiasi, et kõige rohkem leidud nähtamatut sodi ehk suitsukonisid just pinkide ja prügikastide ümb-ruses. „Milleks need prügikastid siis ikkagi on?“ küsisid lapsed re-tooriliselt. Kuid samas põhjendati koristamist hädavajalikuks, kuna tagajärjeks võib olla elu prügi-mäel. 9. klassi õpilane Marianne: „Meie klass korjas prügi Viru täna-

va poolt. Koristasime mänguvälja-kute, majade ja pöösaste ümbrust. Kõige rohkem leidsime suitsuko-nisid, aga oli palju ka teistsugust prahti. Kurb oli vaadata, kuidas kõikjal majade läheduses vedele-sid suitsukonid. Inimesed ei mõtle, kui palju loodust nad ainult üks suitsukoni maha viskamisega või-vad rikkuda. Nad kindlasti ka ei tea, et see suitsukoni liigub kana-lisatsiooni kaudu merre ja üks koni võib rikkuda kuni 1000 liitrit vett.“

Meie noored ei pidanud paljuks teiste visatud prahti üles korjata. Paljud lapsed soovisid isegi järg-misel päeval veel koristama min-na. Sirgumas on põlvkond kesk-konnateadlikke ja hoolivaid noori. Lõputult teiste järel koristamine ei ole eesmärk. Iga inimene peaks hoolima ühisest keskkonnast, sest muidu peame ikka silmitsi seisma pettumusega, mida kirjeldab 9. klassi õpilane Kerli, kes lausus: „Kurb tõsiasi on see, et kui ma õh-tul mööda koristuskohti kõndisin, siis oli kõik jälle must ja prahti oli igal pool.“

8.b klassi arvates tuleb kutsuda korrale inimesi enda tegude taga-järgedele mõtlema. „Prügi jaoks on prügikast!“

Helena Paist

Kiviõli I Keskkool
Huvijuht

Killukesi Maidla Kooli tegemistest

Õppeekskur-sioon Tartus-se Kermo ja Eliise-Mari i silmade läbi: „30. septembril käisime Eesti Rahva Muuseu-mis ning Ahhaa teaduskeskuses. ERM-is võitle-sime põrgus lohega ning mängisime kaarte vanakuraditega. Joonistasime muinasjututegelasi. Ahhaa keskuses anti meile koroonamaskid ja siis al-es lõbu algas. Külastasime hirmude tuba, veemaaailma, palju teaduslikke ning huvitavaid asju. Pärast keskuste külastamist sõitsime tagasi Maid-lasse. Ootame, millal uuesti Tartusse sõidame.“

Osalesime maailmakoristuspäeval. Koristusmeeskondi oli meil lausa kolm – üks grupp liikus Kiviõli suunas, teine Püssi ja kolmas Savala poo-le. Osa õpilasi alustas prügi korjamist Savala bussipeatusest. Kotid said igasugust rämps ja prügi täis. Mida seal kõike polnud – konidest vanade kingadeni! Õpilased arvasid, et möödasõitjatel on vist ikka piinlik ka, et meie siin autodest välja visatud suitsuotsi korjame. Tahaks loota!

Teeääred said selleks korraks puhtaks. Aitäh kõigile, kes ei pidanud paljaks maailmakoristuspäeval osaleda!

Hoiame üheskoos oma elupaiga puhtana!

Maidla Kool

Sonda koolipere ehtis helkuripuu

Sügisega algab pime ja ka üht-lasi ohtlik aeg. Laste, kogu-konnaliikmete ja lähedaste teadlikkuse tõst-miseks helkuri kandmise täht-susest liitusime 8. oktoobril akt-siooniga Helku-ripuu 2020. Hel-kuripuu ametlik asukoht on Sonda Kool, Lembitu 9, Sonda, Lüganuse vald. Tegelikult sai ehitud kaks puud – kooli parklasse ja lasteaia värava kõrvale.

Kokku saime kooli puu külge 39 ja lasteaia juurde 21 helkurit. Helku-reid töid lapsevanemad, õpetajad, Sonda Noortetuba ja Rahvamaja, sa-muti õmblesid koolilapsed pikapäevavärvil ka ise helkureid.

Kool asub kergliiklustee ääres, kus liigub palju inimesi. Nii saab va-jadusel iga liikleja kas võtta helkuripuult helkuri või neid sinna hoopis riputada, kui kodus üleliigseid leidub.

Vii ka Sina oma üleliigne helkur helkuripuule.

Sinu helkur võib päästa elu!

Silva Põld

KIK'i projektidega loodustundjaks

Oleme Lüganuse Koolis jätkuvalt Keskkonna-investeeringute Keskuse kaudu raha taotlenud, et viia lapsed erinevatesse loo-dushariduskeskustesse üle Eesti. Seoses üldise kriisi-ga lükkusid eelmisel ke-vadel planeeritud sõidud sügisesse.

8. septembril toimus sõit Kagu-Eestisse Kiid-järvele. 5.-6. klassi õppu-rid käisid uurimas Ahja jõe ääres jäälindu, giid oli huvitav ja mõnel tähele-panelikul õnnestus isegi jäälindu näha. 7.- 9. klass matkasid Taevaskojas, kus neile räägiti sellest kaunist paigast huvitavaid lugusid ja legende.

9. septembril startisid nooremad õpilased Elistvere loomaparki. Seal saadi erinevaid teadmisi metsloomade kohta, vaadeldi loomi nendel omases keskkonnas. Eriti elamusrikkaks kujunes kohtumine Elistvere uusasunik hundiga, kes oli väga uudishimulik. Lapsed kohtusid ka re-basetüdruk Roosiga, keda ootas ees järgmisel päeval käpaoperatsioon.

Järgmisel kevadel ootavad meid juba uued sõidud, sest saime ka oma järgmistele projektidele rahastuse. Alklassid plaanivad minna Viru rabasse ning vanemad õpilased lähevad Aegna saarele orienteeruma ja kunsti tegema.

Foto: Reeli Innos

Piret Kallin

Projekt „Eesti looduskooslus“

Projektides osalemine annab võimaluse mitmekesistada õppeprotsessi, tehes seda õpilaste jaoks tunnetuslikumaks ja huvitavamaks.

Möödunud õppeaastal valmis meie kooli huvijuhi Kristiine Meisteri abil 6.-9. klassidele mõeldud suurejooneline projekt „Eesti looduskoos-lus“, mille toetajaks oli KIK (Keskkonnainvesteeringute Keskus toim.), kuid seoses karantiiniga projekt ei olnud realiseeritud. Suvel sai projekt lisarahastust, seega said õppereisidel osaleda ka kõik teised klassid. Tänu sellele projektile oli september meie koolis meelde jääv, õpetuslik ja aktiivne.

Antud projekti eesmärgiks on tutvustada õpilastele Eesti loodust. Kau-ksi matkaraja, Lahemaa rahvusparki, Kotka soo, loomaaia, botaanika-ia ja Eesti Tervishoiu Muuseumi külastamine andsid õpilastele võimalu-se saada põnevaid ja mitmekülgseid teadmisi, hinnata kodumaa looduse ilu ja ainulaadsust. Usume, et saadud teadmised ja muljed aitavad kaasa õpilaste keskkonnasäästlikumale käitumisele.

Irina Krjukova

Kiviõli Vene Kooli bioloogia ja keemia õpetaja

Kauksi matkarajal, 6. Klass. Foto: Veera Korotajeva

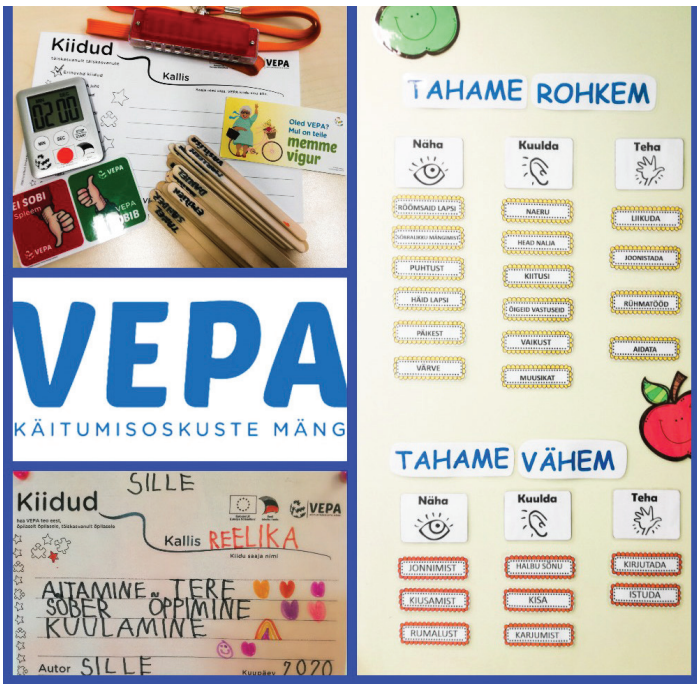

Muudan ennast, muudan maailma ehk VEPA Kiviõli I Keskkoolis

Kiviõli I Keskkool liitus VEPA programmiga 2016. aasta sügisel. Alguses oli meie koolis kontrollklass, milles õppivaid lapsi võrreldi Eestis juba tegutsevate VEPA klassidega. Tänu sellele saime Terwise Arengu Instituudist kolmele meie kooli õpetajale aastapikkuse VEPA Käitumisoskuste Mängu metoodika koolituse. Nii algas meie teekond VEPA maailma.

Mis on VEPA? VEPA tuleneb sõnadest VEEL PAREMINI. VEPA on rahvusvaheliselt tunnustatud ja tõendus põhine ennetusprogramm, mis vähendab noorte riskikäitumist ja mõjutab positiivselt laste elukäiku. Uuringud tõestavad, et VEPA aitab pikemas perspektiivis ennetada koolist väljalangemist, agressiivset käitumist ning aitab lastel keskenduda õppimisele.

Õpetaja jaoks on VEPA võimalus tõhustada oma tööd õpitegevust katkestamata. VEPA kujundab koolikultuuri ja aitab rahulikult õpetada. Täna on VEPA programmiga liitunud meie koolis

kõik 1.-5. klassid. Meie õpetajad on saanud suurepärase väljaõppe. Algajaid VEPA õpetajaid aitavad

ja nõustavad kogemustega kooli-mentorid. Selle õppeaasta lõpuks on koolis kaheksa VEPA õpetajat.

Karmen Tõnnisson ja

Jaanika Merirand

Kiviõli I Keskkooli VEPA koolimenterid

Kiviõli Vene Kooli meeskonna õpiüritused

Augustis ja oktoobris toimus Kiviõli Vene Koolis kaks õpiüritust. Õpiürituste üldiseks eesmärgiks oli töösuhete ja töökorralduse arendamine ning õppiva organisatsiooni kujundamine.

Augustis said õpetajad osa kahepäevasest koolitusest, mille fookuseks oli toimetulek stressi, läbipõlemise jt vaimse seisundi probleemidega.

Koolitajaks oli Taimi Elenurm, kes töötab töö- ja tervise psühholoogiina, omab tööpraktikat tervise-nõustaja ja psühhoterapeudina. Ürituse keskmes olid järgmised teemad:

- läbipõlemine, stress jt vaimse seisundi probleemid ning tööst taastumine
- koostöö ja vastastikune toetus muutuva psühhosotsiaalse töö-keskkonnaga kohanemisel

Oktoobris said Kiviõli Vene Kooli õpetajad osa kahepäevasest Belbini meeskonnarollide koolitusest.

Õpiürituse raames saadi tutvavaks Belbini meeskonnarollidega ja nende praktilise kasutamisega meeskonnatöös. Pöörati tähelepanu enda tugevustele ja panusele meeskonnatöös. Vaadati üle enda

nõrkused ja toimetulek meeskonnakaaslastega. Analüüsiti oma koolimeeskonna tugevusi ja nõrkusi. Omandati praktilisi võtteid, kuidas ennast keerulistes situatsioonides kehtestada.

Õpiüritustel osales 20 Kiviõli Vene Kooli õpetajat.

Projekti tulemusena oskavad õpetajad märgata ja teadvustada

Oleme uhked, et meie koolist on saanud VEPA kool.

Soovitud tulemuste saavutamiseks kasutavad VEPA õpetajad igapäevaselt „tööriistakohvrit“, milles on KIIDUD, suupill, nimepulgad, taimer, sobib/ei sobi kaardid, „Memme vigurid“ ja VEPA mäng. Õpilased on VEPA hästi omaks võtnud. Nad ootavad ja nõuavad õpetajatelt VEPA elementide kasutamist igapäevases koolitöös. See aitab neil keskenduda õppimisel ning toob tundidesse rohkelt õpirõõmu.

Meie mentoritena soovime kõikidele lastega peredel lugeda vanemaraamatut „VEPA KODU“, mis on leitav VEPA kodulehel www.vepa.ee. VEPA võtete kasutamine kodus, nii nagu kooliski, aitab lapsel paremini hakkama saada erinevate tunnetega, harjutada püsivust ja kujundada positiivset minapilti.

Killukesi Maidla Kooli tegemistest värvilises oktoobris

Õpetajate päeva puhul tegi 8. klassi õpilane Gerda kahe õpetajaga intervjuu. Koolis toimus aasta 2020 lemmikõpetaja valimine. Selleks osutus klassiõpetaja Karmen Raik.

Gerda küsimusele, et kuidas õpetaja Karmen end lemmikõpetaja rollis tunneb, vastas ta nii: „Ma ei teadnudki, et on lemmikõpetaja valimine. Hommikul jagasin lastele oma sünnipäevakommete. Hiljem, kui sain aktusel teada, et olen osutunud valituks, ütlesin naljatades, et olen lapsed kommidega ära ostnud. Üks mu pereliikmetest lausus seepeale, et järelikult annan ma kodus vähe õppida. Muidugi olen tunnustuse üle õnnelik, aga leian, et mul on teistelt õpetajatelt veel palju õppida.“

Uue õpetajana asus Maidla Kooli matemaatik, füüsik ja 7. klassi loodusõpetust andma Jelena Teperik. Gerda küsis õpetaja Teperikult,

Jelena Teperik.

kuidas ta Maidla Kooli sattus ning kuidas ta end siin väikeses mõisakoolis tunneb.

„Unistasin juba siis õpetajaks saada, kui ise koolis käisin. Selle unistuse täitumiseni on läinud rohkem kui 20 aastat. Olen tulnud haridusmaailma müügi- ja turundussektorist, kus töötasin 18 aastat. Tulin Maidla Kooli tööle just seepärast, et oma teadmisi siin rakendada ning kasulik olla. Mind meelitas võimalus töötada hubases koolis väikese ja väga sõbraliku kollektiiviga,“ selgitab uus õpetaja.

Õpetajate päev Kiviõli I Keskkoolis

5. oktoobril tähistas Kiviõli I Keskkooli koolipere õpetajate päeva. Kuigi see kooliaasta erineb eelnevatest kõiksugu piirangute poolest, kujunes õpetajate päev avastusterohkeks.

Traditsioonide kohaselt asendasid õpetajaid abiturientid, kuid kuna õpetajaskonda on rohkem kui abituriente, siis ulatasid viimastele abikäe 10. ja 11. klassi õpilased.

Tööta jäanud õpetajatele korraldasid abiturientid tundide ajal erinevaid tegevusi. Näiteks viidi läbi viktoriin, kus õpetajad pidid ära tunda kolleegide välja öeldud värvikaid tsitaate.

Gümnaasistid said õpetaja ametis käe valgaks – peale edukat ja sisutihedat koolipäeva tõdeti aga, et õpetajate töö on palju raskem ja mahukam, kui see tundub õpilase klassis istudes.

„Õpetajate päeva kogemus kinnitas, et õpetajate töö on äärmiselt vaheldusrikas ja ettearvatu. Igale õpilasele tuleb läheneda individuaalselt ning leida nendega ühine keel. Samas võiks ametit võtta maheda huumoriga. 5. oktoober andis mõtte, et olen valmis ka tulevikus, võimaluse korral, õpetaja ametis kätt proovima,“ rääkis abiturient Hedi Pärtna.

Kooli peal vastu tulnud rõõmsate nägude ja positiivse tagasiside põhjal, saab päeva lugeda kordaläinuks.

Teete Eskor

12. klassi õpilane

5. oktoobri KIK'i õpetajate päev. Foto: erakogu

Mis loom on lõiming?

Ilmselt on igaüks, kes on kuidagi kokku puutunud Kiviõli I Keskkooliga, kuulnud millestki, mida nimetatakse lõiminguks. Sellest aastast on koolis isegi uus ametikoht – lõimingu koordinaator, kelle ülesanne on lõimingut koolis parimal võimalikul moel korraldada. Kuid mis asi on lõiming ja miks seda üldse vajalikuks võiks pidada?

Lihtsamalt öeldes on lõiming ainete omavaheline sidumine. Kui varasemalt lähtuti hariduses peamiselt ainepõhisusest, siis uued haridustuuled on liikunud seotuse poole. Lõimingu eesmärk on toetada laiapõhjalise ja sidusa maailmapildi teket. Väga ilmekalt illustreerisid sisukat õppimist ja seoste tekkimise vajalikkust Kati Aus ja Grete Arro saates „Maailma kõige targem rahvas“, kus kahte rühma jaotatud osalejad pidid selgeks õppima kümme sõna. Üks rühm õppis sõnu mehaaniliselt ehk lihtsalt meelde jättes. Teisele rühmale anti aga vihje, kuidas sõnad omavahel seotud on. Rühm, keda õpetati sõnu seostama, suutis kaks nädalat hiljem õpitud sõnu oluliselt edukamalt meenutada kui grupp, kes sõnu niisama püüdis meelde jätta.

Sisukat ja seotud õppimist tahame ka lõiminguga saavutada. Samuti aitab ainete lõimimine vältida olukorda, kus erinevates õppeainetes käsitletakse üht ja sama teemat, kuid õpilasel jääb puudu laimast tervikpildist.

Kuigi Kiviõli I Keskkool ei ole kaugeltki oma ideaalini jõudnud, siis oleme aastate jooksul teinud väga suuri edusamme toetamaks laste arusaama, et maailm nende ümber on seotud ning õppeained ei ole vaid koolipingi külge naelutatud.

Johanna Maria Härm

12. klassi õpilane

Marietta Alliksaar

Kiviõli I Keskkooli õpetaja ja lõimingu koordinaator

Milline on olukord kohalike noorte vaimse tervisega?

Noorte vaimne tervis muutub iga aastaga aina aktuaalsemaks, seega otsustasin ma oma uurimistöö raames uurida, kuidas on seis noorte vaimse tervisega Kiviõli I Keskkooli gümnaasiumiastmes. Uurimusest tuli välja, et Kiviõli I Keskkooli gümnaasiumiõpilastel esineb erinevate häirete ilminguid vägagi suurel protsendil – kõigist küsimustikule vastanud 10.-12. klassi õpilastest võib pöelda 14,9% aktiivsus- ja tähelepanuhäiret, 33,4% depressiooni, 18,5% ärevushäiret, 35,2% bipolaarset meeleoluhäiret, 11,2% söömishäiret ja 9,3% sõltuvushäiret. Kuid pean mainima, et ühelegi õpilasele otsest diagnoosi selle töö põhjal ei pandud.

Üheski häires ei ole inimene ise süüdi ja uurimistöö teooria osas leidsin teadlaste uuringuid, kus on välja toodud, et üheks põhjuseks, miks üldse erinevad häired tekivad on geneetika ehk haigus on perekonnas sees ja see kandub geenide kaudu järglasele edasi. Samuti ei saa märkimata jätta, et paljud häired võivad olemas olla, kuid loodavad välja erinevates pingelistes olukordades, millega omakorda kaasneb stress ning mis mõjutab erinevaid häireid samuti suurel määral.

Mitmetes artiklites on statistiliselt välja toodud, kuidas vaimse tervise häirete kasv on iga aastaga

aina suurenev, mitte seda ainult Eestis, vaid üle terve maailma. Mõlemal juhul on vaimsete häirete esinemissagedus märkimisväärselt suur. Lisaks on välja tulnud, et nii maailmas kui ka Eestis üheks kõige levinumaks surmapõhjuseks on noorte seas suitsiid. Välja võib tuua siin selle, et kui Eestis on meeleoluhäirete (sinna alla läheb ka depressioon) diagnoosimise hulk 19% õpilastest vanuses 15-19 aastat, siis USA-s on see protsent 3,2% lastest vanuses 3-17 aastat. Nende andmete põhjal võiks üldiselt öelda, et Eestis esineb noorte seas depressiooni kuus korda rohkem, kuid tuleb arvestada, et vanuserühmad on nendes uuringutes erinevad ja tihti enne teismelise tegelikult meeleoluhäireid ei diagnoosita. Samuti saab siin esile tõsta selle, et Eesti-Rootsi vaimse tervise ja suitsidoloogia instituudi uuringus edestas tahtlike suitsiidi katsetega Eesti päris paljusid Euroopa riike ja asus kolmandal kohal katsete arvu poolest. Eestit edastasid ainult Prantsusmaa ja Saksamaa.

Kuid kui vaadates neid mitmeid häirete võrdlusi Kiviõli ja Eesti või Ameerika vahel, siis on näha, et iga häirega on see protsent suurem, kui olema peaks. Kiviõli I Keskkooli kõrged tulemused võisid olla tingitud sellest, et aeg

mil küsimustikule vastused koguti ühtis ajaga, mis on tavaliselt koolis kõige raskem – palju õppimisi, pikad päevad ja üldine kuhjuv väsimus. Tegemist on tiheda perioodiga just enne talvepuhkusele minekut. Samuti on tegemist ka ühe kõige pimedama ajaga ning sel talvel näiteks polnud ka üldse lund, mis tegelikult süvendab pimeduse taset keskkonnas. Lisaks üldine ilmast tingitud nõrdimus, pool aastat on käidud koolis ja pool on veel suveni. Samuti võis olla suureks mõjutajaks eelmise direktori töölt kõrvaldamine – küsitlus viidi läbi selles ajavahemikus, kui kooli käekäik oli selle intsidiendi tõttu ebaselge ning ise selle kooli õpilaseks tean, et terve kool elas seda raskelt üle.

Positiivse noodina võib aga välja tuua kajastuva tõsiasja, et üldiselt lähevad Kiviõli I Keskkooli õpilaste enda hinnangud oma vaimse tervise probleemide esinemise kohta kokku käesoleva uurimuse leidudega. Seega võib selle teadmise põhjal järeldada, et uuritavad gümnaasiumiõpilased on oma olukorrast ning vaimse tervise probleemidest üldiselt arvestaval määral kursis.

Eesti võib küll PISA testide tulemustega tipus olla, kuid samuti on ka Eesti noored vaimse tervise häirete testide tipus. Seega see

LÜHIDALT

Foto: Risto Lindeberg

Toimus Püssi seeriajooksu erietapp

Käesolev aasta on igati eriline ja et 39. korda toimuma pidanud Püssi seeriajooksu traditsioon ei katkeks, toimus 2. oktoobril Kiviõli Seikluskeskuses ligi 70ne jooksuhuvilise Püssi seeriajooksu erietapp – SÜGISJOOKS.

LVL

21. Püssi jalgrattamatk

Lüganuse Kultuurikeskuse eestvedamisel toimus 21. korda traditsiooniline Püssi jalgrattamatk.

3. oktoobril, ilusal sügisel laupäeval kogunesid pered mõnusa-le rattamatkale, mis kulges mööda mitmekesise maastikuga Aidu piirkonda. Väiksematel osalejatel oli raja pikkuseks 1 km – tillu-sõit. Pikem marsruut kulges Püssist Sipelgamäele – kokku 14,6 km, millega said hakkama ka väiksemad matkajad vaatamata tugevale vastutuulele.

Matka läbinute vahel läks loosi kaks jalgratast ja palju toredaid auhindu. Lasteratta võitjaks osutus Hugo Ots, täiskasvanute jalgratta võitis Arved Kivimägi.

Täname kõiki tublisid osalejaid. Palju õnne võitjatele! Täname toetajaid Reijo Peenemaa, Fixus Rattakaubad ja Lüganuse Vallavalitsust!

Virje Härm

Lüganuse Kultuurikeskus

Lasteratta võitjaks osutus Hugo Ots. Foto: Lüganuse Kultuurikeskus

Liikumine on tervise ja ilu pant

23. – 30. septembril toimus juba mitmendat korda Eestis spordinädal, mille läbiviijateks on Eesti Olümpiakomitee ja Ühendus Sport Kõigile. Nädala eesmärgiks on suurendada liikumisharrastusega tegelevate inimeste arvu ja tõsta liikumis- ja tervisealast teadlikkust. Aastatega on spordinädalast kujunenud kõige arvukama osavõtjaskonnaga liikumissündmus. Selle raames toimub igal aastal ka Lüganuse Koolis liikumispäev, seekord siis 23. septembril.

Kui tavaliselt oleme jaganud õpilased kahte gruppi – algklassid ja põhikool – siis seekord otustasime turvakaalutlustel, et suuremad valivad kõik erinevad marsruudid ja algklassid matkavad ühiselt. Nii siis hommikul kell üheksa, kui toidupakid välja jagatud, hakati kooli juurest hargnema.

Algklassid istusid bussi ja suund võeti Uljaste järve äärde, et seal jalgsi edasi liikuda ning tunda rõõmu sügisestest loodusest. Ilm soosis igati meie ettevõtmist – hea oli kõndida matkarajal, turnida ja valutada kaldapealset mäeharja, püüda päikesekiiri puukoste vahelt, imetleda looduse kunstiteoseid ja

pista sõrmed peegelsiledasse järvevette. Päeva lõpetas lõke, mille kohal oli vahva viinereid ja vahu-komme küpsetada. Tore, et sellel päeval olid ka kõige usinamad telefonikasutajad oma nutiseadmed taskupõhja unustanud.

5. klass valis kõndimiseks 12-kilomeetrise ringi. Suund võeti

Maidlasse ning sealt tuldi Küttejõu kaudu tagasi Lüganusele. Vahepeatus tehti Maidla Noortekeskuse juures, kus kinnitati keha ja võisteldi kotijooksus ning lusikal lauatenisepalli kandmises. Mängiti ka lauatenise kõige moodsamat varianti, milles reketeid asendasid mobiiltelefonid. Nii sai ka nuti-

seadmeid seekord tervise hüvan-guks ära kasutada.

6. ja 7. klass matkas Lüganuse Tagaküla kandis. Käidi kiriku juures selle uut fassaadi imetlemas, seejärel võeti suund surnuaiale. Seal puudutati surnuaial käitumise teemat ning räägiti kalmistuga seotud kommetest.

8. klass otsustas vallutada kohaliku kõige kõrgema mäetipu. Nii nagu mägiatkal ikka, ei ole see jõukohane mitte kõigile, kes tõusu alustavad. Nii juhtus ka meiega: vaid viiel alpinistil kaheksast õnnestus Püssi tuhamägi alistada ja ilusat sügisest panoraami imetleda.

9. klassi õpilased kõndisid mööda RMK matkarada Aidu-Liiva lõkkeplatsile, kus tehti väike puhkepeatus. Seejärel parvetati üle kanali ja matkati Aidu kiviste nõlvade vahel ning roniti üles tuuliku jalamile. Seal alla vaadates tekkis nii mõnelgi tahtmine linnuna õhku tõusta ja maaliliste metsade ning kanalite kohal paar tiiru teha.

Tänu väga ilusale sügisilmale oli päev suurepärase.

Tiina Sai

Lüganuse Kool

Maidla Kool võttis osa spordinädalast

23.-30. septembril toimus spordinädal, mis algas Maidla Kooli õpilastele heategevusliku teatejooksuga Rakveres, kus osales ka spordinädala patroon näitleja Kait Kall. Teatejooksul osalesid Mia Mari, Madli, Kristina, Susanna Mia, Mihkel, Viktor, Erko, Joosep.

24. ja 25. septembril toimusid koolis traditsioonilised Maidla maraton ja hüpped lasteaiast kooli, mis annavad hoogu ka lennuks maailma. Maidla maratonis läbiti koolimaja õuel lasteaiast, õpilaste ja õpetajate ringe ümber majaesise muruplatsi. Ringe tehti kokku 646 ehk kokku liiguti 99,48 km rohkem kui tavaliselt. Lasteaiast olid aktiivsemad Alex, Tristan ja Kaspar. Klasside arvestuses olid tublimad 3. klassi õpilased Susanna Mia ja Joosep ning napilt järgnesid 5. klassi õpilased Mia Mari, Madli ja Valerija.

Foto: Maidla Kool

Nädalavahetuse sportlikud liikumised olid oma vabal valikul.

Esmaspäeval, 28. septembril toimusid koolisisesed teatejooksud ja kõievedu. Tublima võistkonna koosseisu kuulusid: Getlin, Antti,

Kermo, Susanna Mia, Grete, Eliise, Brayden, Mia Mari, abiks neile olid Erko ja Gerda.

Teisipäev, 29. september oli mängude päev, mänguahenditeks olid suured fit-pallid ja Ameerika

jalgpall. Rõõmu ja lõbu jätkus mitmeks mänguks ja planeeritud aeg sai liiga ruttu otsa!

Kolmapäeval, 30. septembril jätkusid sportlikud tegevused Tartu Ahhaa keskus.

Kõik aktiivsed spordinädalal osalejad said seljakotid spordinädala kirjaga ja puuvilju. Valik-auhindadeks olid veel mütsid, veepudelid, kaelussallid ja T-särgid, mille toimetab meieni Eesti Koolispordi Liit.

Aitäh direktorile ja õpetajatele aktiivse osalemise, toetamise ning abi eest kohtunikele sportlike tegevuste läbiviimisel!

Aitäh lasteaiast kooli-õpilastele, et olite väga aktiivsed ja liikusite enda tervise heaks!

Kiira Pastarus

Maidla Kooli
kehalise kasvatusõpetaja

Milliseid vitamiine anda lapsele külmetuste hooajal?

Täisväärtusliku menüü puhul pole üldjuhul vaja vitamiine ei täiskasvanul ega ka lapsel. Keskonna muutusest tulenev stress, sellega kaasnev ärevus ning viiruste hooaeg tingivad aga paratamatult vitamiinide võtmise vajaduse – nii täiskasvanutel kui ka lastel.

Tervisliku toidulauaga peres on lisavitaminide ja mineraalide vajadus Tartu Sõbra Benu apteegi proviisor Astrid Oolbergi sõnul üldjuhul väiksem. Kuid kuna poest ja mitte oma aiast pärit toidudained on kasvanud tavaliselt pestitsiidide ja kasvuainete mõjul, pole neis Oolbergi hinnangul sageli nii palju vitamiine enam alles, nagu oleme teoorias harjunud arvama. „Kui lisada siia juurde keskkonnast tingitud muudatused, stress ja ärevus ning viiruste laiem levik, jõuamegi olukorrani, kus vitamiine ja mineraale jääb kehas vajaka ning immuunsüsteem hakkab kannatama,“ kirjeldab ta.

Proviisori sõnul on lastel sisetest ressurssi paratamatult rohkem kui täiskasvanutel, kes on tundlikumad kohustuste, pidevas liikumises olemise, kellaegade ja muude stressitekitajate suhtes. „Samas on täiskasvanud teadlikumad oma vajadustest ja oskavad

ise paremini tähelepanu pöörata, millal oleks vaja immuunsüsteemi vitamiinidega turgutada. Lastepuhul pole aga mõistlik lisavitaminide ja mineraalainetega üle pingutada – neid tasuks anda peamiselt külmetuste hooajal immuunsüsteemi tugevdamiseks,“ soovitab ta.

Küll aga märgib Oolberg, et tulenevalt meie kliimast ja vähesetest päiksepaistelistest päevadest kogu Põhjamaal on kohustuslike vitaminide seas nii lastel kui ka täiskasvanutel D-vitamiin, mille manustamist võib alustada juba vastündinute teisest elunädalast. „Selleks, et D-vitamiin oleks ka laste jaoks meeldiv, saab neid valida nii tilkade kui ka suus sulavate tablettide kujul. Kuna D-vitamiin osaleb paljudes keha käivitavates protsessides, võiks jälgida, et keha sellest puudust ei tunneks,“ paneb proviisor südamele.

Kui tegemist pole just kroonilise haigusega, mistõttu peaks pidevalt ravimeid tarvitama, tuleks Oolbergi sõnul teatud perioodidel vitamiinide ja mineraalainetega pausi pidada. „Seda võiks teha näiteks suvel, kui saame rohkem päikest ning ka meie enda naturaalsed vitamiinid on aiasaadused on paremini kättesaadavad. Samuti on

lapsed suvel rohkem kodusemad ja tervemad. Sügisel kooli ja lasteaiad minnes pannakse aga nende immuunsüsteem erinevate mikrofloorade, bakterite ja haigustekitajate kokkupuutumisel proovile ning siis võibki jälle menüüsse haiguste ennetamiseks mõned vitamiinid lisada,“ kirjeldab Oolberg.

Proviisori sõnul on laste immuunsüsteemi tugevdamiseks kõige sobivamad C- ja D-vitamiin ning punane päevakübar, mis on ka käsimüügis nii tablettide kui siirupite kujul lihtsasti kättesaadavad. Samuti võiks lisada menüüsse oomega-3-rasvhapped, mis aitavad kaasa keskendumisvõimele ja on kooliaasta alguse perioodidel alati rohkem tähelepanu all. „Tänapäeval disainitakse ravimeid väga palju ümber ja nii on ka muidu pisut ebameeldiva maitsega kalamaksaõli muudetud laste jaoks meeldivasse ravimivormi ehk marmelaadipadjakesteks,“ lisab ta.

„Oomega-3-rasvhapped pole kasulikud ainult ajule, aga ka veresoontele, vereringele ja liigestele, mistõttu võib neid kord päevas turvaliselt tarbida. Küll aga tasuks unustada ära muude mälu parandavate tablettide andmine lastele. Keskendumisprobleemide ja

mäluhäirete korral peaks lapsega esmalt siiski perearsti või spetsialisti poole pöörduma ja seal põhjused välja selgitama,“ rõhutab proviisor.

„Kuna üha rohkem teatakse ja tuntakse ära allergiate esinemist ning nende põhjustajaid, tasub tähele panna, et ka ravimid ja vitamiinid võivad sisaldada allergeene – näiteks gluteeni või laktoosi. Kindlasti tuleks lugeda toidulisandite pakendit või konsulteerida apteekriga ja allergeenide info üle täpsustada,“ paneb Oolberg allergikutele südamele.

Proviisor toob välja, et ka toidulisandite liigtarbimine pole mõistlik. „Meie keha on loodud ise paljusid protsesse taastama ja käivitama, ilma et peaksime end pidevalt n-ö dopinguga täitma – seda ka laste puhul. Seega tasub aastaringse vitamiinivõtmise korral aeg-ajalt pause pidada, et taastada keha naturaalne toimimine,“ selgitab ta ja lisab, et oluline on ka oma vaimse tervise eest hoolt kanda. „Laste puhul on oluline neid märgata – nii nende kõha ja nohu kui ka nende soovi lihtsalt hellust ja tähelepanu saada. Vahel ravib see rohkemgi kui vitamiin.“

Lisainfo: Benu Apteek

LÜGANUSE KULTURIKESKUS

Maidla Rahvamajas

06. NOVEMBER 2020
KELL 18.00

Marka Matvere Peep Rauri

KONTSERT ISADEPÄEVAKS
MULLE MEELDIB MAA

kohtade arv piiratud
info 53345137 Virje

LÜGANUSE KULTUURIKESKUS

15. NOVEMBRIL 2020 KELL 13.00

LÜGANUSE RAHVAMAJAS

Duo Ruut

kontsert

TASUTA

LÜGANUSE KULTUURIKESKUS

SÜGISNOSTALGIA

KONTSERT

PÜSSI

KULTUURIMAJAS

NELJAPÄEV, 19. NOVEMBER 2020

ALGUSEGA 18.00

KAARIN AAMER

HARFI JA KANDLEGA

KOHTADE ARV

PIIRATUD

INFO 53345137

TOILA VALLA MUUSIKALITRUPU ESITUSES

MUUSIKAL KUTSUB

TEID VEEL...

14. novembril kell 15

Kiviõli rahvamajas

Pilet 4€, lapsed ja pensionärid 2€

Tulge nautige kaunist muusikat ja väikest vallatust!

AVALIKUD HUVIRINGID

KIVIÕLI RAHVAMAJA
Naisrahvatantsurühm Tuhkali, K kell 19.00, Helju Veedam, 5687 2875.
Vokaalstudio „Otrada“, T, R kell 19.00, Galina Kaurla, 5349 1364
G. Butuzovi nim. vene segakoor, K kell 17.30, P kell 13.00 Raissa Višn-jova, 5383 4756.
Naisansambel, N kell 18.00, Tiit Aruvee, 515 6472.
Näitering Otpad, N kell 19.00, P kell 15.00, Natalia Tsikul, 512 0660.
Vokaalinstrumentaalansambel, N kell 18.00, Ülo Kangur, 5332 9171.
Pensionäride käsitööring, iga kuu viimane teispäev kell 14.00, Vilma Siim, 5332 9480.
Pensionäride klubi „Ajaratas“, Iga kuu teine esmaspäev, kell 18.00, Elve Simson, 5803 3388.
Memmede lauluansambel Elulõng, K kell 10.00, Tiit Aruvee, 515 6472.
Memmede tantsurühm „Lõngakera“, K kell 11.00, Riia Tallerman, 5818 8725.

LÜGANUSE KULTUURIKESKUS
MAIDLA RAHVAMAJA - kontakt Virje Härm, 5334 5137
Naisrahvatantsurühm Omasoodu, T kell 19.00, Maris Kriisa.
Segarühm Lampjalakesed, P kell 18.00, Merika Hobolainen.
Line-tants Tuulest Viidud (edasijõudnutele), T kell 17.30, N kell 19.00, Pille Naur.
Memmede ansambel Rukkilill, N kell 11.30, Tiit Aruvee.

PÜSSI KULTUURIMAJA - kontakt Virje Härm, 5334 5137
Loovusring lastele (5.-10. a), Iga kuu esimesel teispäeval, kell 15.00, Virje Härm.
Esteetika ja Tantsukool, T kell 19.15, K kell 18.00, Anett Timmer.

LÜGANUSE RAHVAMAJA - kontakt Virje Härm, 5334 5137
Lüganuse segakoor, T kell 18.30, Keio Soomelt.
Naisteklubi, kord kuus, pühapäeval, Elle Eero.
Naisrühm Lüganuse Liisud, N kell 19.00, Maris Kriisa.

SONDA RAHVAMAJA – kontakt Karmen Kõrts, 5818 8731
Sonda naisrühm, T kell 18.30, Riia Tallerman, 5818 8725
Sonda näitering, E kell 18.00, Karmen Kõrts, 5818 8731.
Rütmika, N kell 17.00, Tiit Aruvee, 515 6472.

LÜGANUSE NOORTEMAJA - kontakt Juho Pöld, 5698 9373
Kunsti- ja keraamikaring, N kell 13.00, Kärt Riives.
Muusika- ja ansambeliring, K kell 14.00, Tiit Aruvee.

VEENE KOOL
Master Ok, E, K, N kell 15.00, Aleksandr Ragni, 507 3240.
Kunstistuudio, I-IV klass T kell 12.00, V-IX klass K kell 12.00, Tatjana Rihkrand, 5381 8201.

KIVIÕLI KUNSTIDE KOOL – kontakt 335 7430
Lennumudelism lastele/täiskasvanutele (kuumaks: laps 6 €, täiskasva-nu 25 €), E – N kell 14.15 – 17.30.
Fotograafia lastele/noortele (kuumaks 13 €), algajatele T, K kell 15.00, edasijõudnud, K kell 16.45.
Fotograafia täiskasvanutele (kuumaks 25 €), T kell 17.30.
Paberikunsti kursus täiskasvanutele (kuumaks 25 €), T kell 17.30.
Tarbekunsti kursus täiskasvanutele (kuumaks 25 €), K kell 17.00 või N kell 10.00.

MAIDLA NOORTEKESKUS – kontakt Gerri Alamets 5342 8507
Kokkamine, K kell 14.30.
Pille Käsitöö – keraamikaring, R kell 12.30 .

PÜSSI NOORTEKESKUS – kontakt Mairo Gorbatsjov 5677 7405
DJ – klubi, kokkuleppel juhendajaga, Mairo Gorbatsjov, 5677 7405.

KIVIÕLI NOORTEKESKUS – kontakt Egle Kasela 515 1482
Kokandus, R kell 15.30, Darja Legovitš , 5191 4356.

KIVIÕLI I KESKKOOL
Tsirkusering, 7-11aastased K kell 13.00, alates 12. eluaastast T kell 15.00, Kaia Solnik, kaia.solnik@k1k.ee.
Esteetika ja Tantsukool (tasuline), 7-11aastased, E 14.15, Anett Timmer, timmer.anett@gmail.com.

Kiviõli Rahvamajas

7. novembril kell 14.00

Laulab

Aleksandr Lasikov

Kontsert tasuta

AVALIKUD SPORDIRINGID

Zumba (hind 4 € kord ja alla 18 a 1 €), E,K 19.00, Maidla Rahvamaja, Gerly Kiivet, Virje Härm 5334 5137.

Täiskasvanute jooga (Kuu maksuna kord 7 €, üksikpilet 8 €), K kell 19.00, Püssi Kultuurimaja, Küllike Küttis, Virje Härm 5334 5137.

Sulgpall, N kell 18.00, Püssi Kultuurimaja, Mehis Kreisman, Virje Härm 5334 5137.

Täiskasvanute enesekaitse treening, P kell 13.00, Püssi Kultuurimaja, David Babuadze, Virje Härm 5334 5137.

Võrkpall, korvpall, jõusaal, E, K kell 17.00, T, N kell 16.15, Lüganuse Noortemaja, Juho Pöld, 5698 9373.

Pallimängud, meeskonnatöö, jõusaal, E, K kell 17.00, T, N kell 16.15, Lüganuse Noortemaja, Juho Pöld, 5698 9374.

Jalgpallitrenn, E kell 15.15, Maidla Kool, Alar Peek (Viru-Nigula spor-diklubi), alar.peek@gmail.com.

Taekwondo, K kell 14.45, Maidla Kool, Marko Levtsenko (ML Sport), teamyongclub@gmail.com.

Discgolf, K, N kell 17.00, Kiviõli I Keskkool, Sven Paist, 5662 7511.

Aeroobika (tasuline; eelregistreerimine FB-s), E, N kell 19.00, Kiviõli I Keskkool, Svetlana Aleksejeva, svetlana.aleksejeva@mail.ee.

Zumba (tasuline), T kell 18.00, Kiviõli I Keskkool, Gerly Kiivet, 5331 1341.

Aeroobika (Seoses COVID-19 viiruse levikuga toimuvad trennid ajuti-sel Kiviõli Rahvamajas), E, K, R kell 18.00, Kiviõli Vene Kool, Galina Nikolajeva, 5348 8298.

Püssi Motoklubi, kokkuleppel juhendajaga, Püssi Motoklubi, Ivo Kütt, 5322 6393.

Võrkpall, T kell 19.00, Maidla Spordihoone, Allan Kriisa, 535 3450.

Spordiklubi Idablokk, võistlusgrupp E-R kell 18.00, edasijõudnud E,K,R kell 16.30, algajad T,N kell 16.30, Kiviõli I Keskkool, Kalvo Sal-mus, 5550 7894.

Seoses COVID-19 viiruse levikuga on ajutiselt peatatud treeningud Kiviõli lasteaias Kannike ja Püssi lasteaias Marjake.

Kiviõli Suusaklubi, I rühm E, T, R kell 15.00, II rühm E,T, R kell 16.30, K kell 15.00, L-P kell 11.00, Kiviõli Vene Kool, Viktor Kaurson, 515 1782.

Male (Maleklubi Lootus), I õppeaasta rühm E -K kell 12.00, II õppeas-ta rühm E-K kell 13.00, II – III õppeaasta rühm E-K kell 14.00, III-V õp-peaasta rühm E-K kell 15.00, Kiviõli Vene Kool, Sergei Titov, 552 7701

Kiviõli Poksiklubi, E-K, R kell 17.30 Turu 3, Kiviõli, N kell 17.00 Kivi-õli Vene Kool, Vladimir Tsurkin, 5657 5885.

Maidla jõusaal, E-R kell 12.00 – 20.00, Raivo Krüüger, raivo.kryyger@mail.ee.

Korvpalliklubi HITO – Priit Sternhof 505 3053. **1-3. klass** (Kiviõli I Keskkool) T kell 14.00, K kell 14.00; **5-8. klass** (Kiviõli I Keskkool) E kell 15.00,T kell 15.35, K kell 15.30, R kell 14.15; **9-12 klass** (Kiviõli I Keskkool) E kell 16.30, (Maidla spordihoone) T kell 17.30, (Maidla spordihoone) K kell 19.00, (Maidla spordihoone) N kell 17.30, (Maidla spordihoone) R kell 19.00.

Jalgpalliklubi Irbis – Anton Strilets 5373 3500, Erik Šteinberg 5563 4811, Aleksandr Makarov 5851 5118. **2013 - 2014.a. poisid** Maidla Spor-dihoone E kell 17.00, Maidla Spordihoone L kell 11.00 (2011-2014.a.), Vene Kool T, R kell 17.00; **2011/2012 a. poisid** Maidla Spordihoone E kell 18.30, Maidla Spordihoone N kell 16.00, Maidla Spordihoone K kell 16.30 (2012.a.), Maidla Spordihoone K kell 17.45 (2011.a.), Maidla Spordihoone L kell 11.00 (2011-2014.a.); **2006/2007.a** Kiviõli linnastaad-ion ja Vene KoolE, K kell 17.00, Kiviõli linnastaadion ja Vene Kool T, N kell 17.00 (2004-2007.a.); **2004/2005.a** Kiviõli linnastaadion ja Vene kool T, N kell 17.00 (2004-2007.a.), Maidla Spordihoone R kell 16.00 (2004-2007.a.); **Erivajadustega laste grupp** Kiviõli linnastaadion K kell 15.30, Maidla Spordihoone L kell 10.00.

Õnnitleme eakaid juubilare ja sünnipäevalapsi!

102. sünnipäev
Elizaveta Egorova 10.10

97. sünnipäev
Karin Kovaz-Oglö 19.10

96. sünnipäev
Olga Lvova 13.10

94. sünnipäev
Helene Kangro 06.10

93. sünnipäev
Ella Haav 13.10

92. sünnipäev
Hilda Maaslepp 06.10
Jevgenia Legovitš 07.10

91. sünnipäev
Zoya Chernaya 07.10
Kalju Laanemäe 09.10
Koidula Kivisilla 29.10
Kalev Puusepp 31.10

90. juubel
Rosviita Pöld 12.10
Liudmila Nikolaeva 25.10
Ernst Jürs 31.10

85. juubel
Niina Parve 01.10
Heino Leppik 05.10
Helje Kanermaa 10.10
Nadežda Tuy 24.10
Larissa Sobot 30.10

80. juubel
Malle Kõrts 06.10
Jekaterina Mironova 12.10
Antonina Bomm 12.10
Mykhailo Baran 14.10
Ljusjena Konsa 20.10
Nikolai Miškov 20.10
Juta Vilumets 22.10
Õilme Podolskaja 26.10

75. juubel
Raisa Artykhovskaya 11.10
Ljutsia Bakulo 20.10
Leida Lutsula 26.10

Lüganuse valla kodanikel, kelle läheneb juubel (75, 80, 85, alates 90nest iga aasta) ja kes ei soovi avalikku õnnitlemist, tuleb sellest teatada hiljemalt sünnipäevakuu alguses val-lavalitsuse avalike suhete spetsialisti telefonil 332 5840 või e-posti aadressil viivian.pall@lyganuse.ee.

Taaskasutusorganisatsioonide pakendikonteinerid

Taaskasutusorganisatsioonid Eesti taaskasutusorganisatsioon (ETO), Eesti pakendiringlus (EPR) ja Tootjavastutusorganisatsioon (TVO) uuendasid oktoobri kuu jooksul koostöös Lüganuse Vallavalitsusega pakendikonteinerite asukohti. Eelnevalt oli Lüganuse Vallas võimalik koguda taaskasutusse suunatud pakendeid 27 kogumispunktis, kuid nüüd on neid koguni 51.

Juhime vallakodanike tähelepanu, et jälgida tuleb konteinerite silte, milliseid jäätmeid võib konteinerisse panna. Konteineriga seonduvast probleemist tuleb anda koheselt teada konteineri eest vastutajale (ETO, EPR, TVO). Vastutajate kontaktid on olemas konteineril oleval märgisel või leitavad internetis. Peamisteks probleemideks võivad olla konteinerite täitumine või on konteinerilt ära tulnud/kulunud vastav märgis või juhend. Tasub mees pidada, et

pakendikonteinerit ei tühjendata, kui konteinerisse on pandud vale-sid või määratud pakendeid. Kui Sa kahtled, kuhu pakendit panna, siis tuleks paigutada pakend olmeprügisse.

Miks on oluline prügi sorteerida ning viia taaskasutusorganisatsioonide konteineritesse? Prügi on inimtekkeline ja selle kuhjumine on ülemaailmne probleem – ladesutunud jäätmetest imbub pinnasesse ja keskkonda ohtlikke aineid, mis reostavad meie loodust ja vett. Tekkivatest jäätmetest suurt osa saab tänapäeval edukalt taaskasutada. Seda on võimalik teha ainult siis, kui viia vastavat sorti pakendid taaskasutusorganisatsioonide pakendikonteineritesse. Tõestatud on, et efektiivsem jäätmete ohtlikkuse vähendamine ja nende taaskasutusse suunamine toimiks sel juhul, kui sorteerida prügi otse tekkekohal. Prügi sorteerimist reguleerib jäätmeseadus, mis seab jäätmete liigiti

kogumise kohustuse kõigile Eesti elanikele nii kodus kui tööl. (*allikas: Dambis koduleht*)

Pakendikonteinereid on nelja tüüpi: klaaspakendi konteinerid; plast- ja metallpakendi, joogikartongi konteinerid. Neljas pakendikonteinerite tüüp on segapakendi konteiner, kuhu saab panna kõigi kolme eelnevalt nimetatud konteinerite pakendeid. Mees tuleb pidada, et ohtlikke jäätmeid ei tohi visata ühtegi nimetatud konteineritest, need tuleb viia ohtlike ainete kogumispunkti või jäätmejaama!

KLAASPAKENDI KONTEINER
Klaaspakendid on ühekordselt kasutatavad klaaspudelid (pandimärgita), klaasist konservipurgid, värvitu klaastaara, pruun ja roheline klaastaara, muu värviline klaastaara (nt siirupi või õli klaasist pudelid). Klaaspakendil olevad sildid võivad külge jääda. Kõik

pakendid peavad olema tühjad, puhtad (vajaduse korral loputatud) ning kuivad.

PLAST- JA METALL-PAKENDI, JOOGIKARTONGI KONTEINER

Plastikpakendid on kiled ja kilekotid, plastjoogipudelid, plast-pakkekarbid, piimatoodete ja margariinikarbid, polüstüreenist pakkekarbid ja -alused, pakkimis-alused, kehahoodus- ja pesuvahendite pudelid (nt šampoonipudelid), toiduainete plastikpudelid (näiteks õli-, ketšupi- ja majoneesi-pudelid), plastkanistrid, plastist pakkekastid.

Metallpakendid on konservikarbid, metallist joogipurgid, alumiiniumalused, alumiiniumkaaned, pudelite ja purkide metallist kaaned. Tetrapakendid on tühjad ja puhtad tetrapakendid (näiteks veini-, piima-, jogurti- ja mahlapakendid), muud puhtad tetrapakendid.

Kõik pakendid peavad olema tühjad, puhtad (vajaduse korral loputatud) ning kuivad.

PAPP- JA PABERPAKENDI KONTEINER

Papp- ja paberpakendid on papist munakarbid, raamatud (kõvakõitelised raamatud ilma kaanteta), pildiajakirjad, kataloogid, reklaammaterjalid, prospektid, brošüürid, kirjutus- ja koopiapaber, vihikud, töövihikud, paberist ja papist kaustikud, trükiga ja puhas kirja- ning joonistuspaber, ajakirjad, ajalehed, ümbrikud, pakkepaber, paber- ja pappkarbid (pakendid), pappkastid, jõupaber, paberkotid. Konteinerisse kogutavad materjalid peavad olema puhtad ja kuivad.

SEGAPAKENDI KONTEINER

Segapakend on kõigi kolme eelnevalt nimetatud konteinerite pakendid.

PAKENDIKONTEINERITE ASUKOHA LÜGANUSE VALLAS

ETO - Eesti Taaskasutus-organisatsiooni segapakendi konteinerid: PÜSSI

- Püssi linn, Metsa tn 3
- Püssi linn, Viru tn 2
- Püssi linn, Viru tn 6 korter- ja juures (ametlik aadress: Viru õueala 2)
- Püssi linn, Viru tn 8 korter- ja juures (ametlik aadress: Viru õueala 3)
- Püssi linn, Viru tn 1 juures (ametlik aadress: Kooli haljasala)
- Püssi linn, Metsa tn 4

- Püssi linn, Kooli tn 16 ja 16 a vahelisel alal (ametlik aadress: Kooli haljasala 2)

Lüganuse

- Lüganuse alevik, Roodu pumbamaja
- Lüganuse alevik, Pargi tn 9 juures (ametlik aadress: Kiviõli tee 27)
- Lüganuse alevik, Lüganuse tee ja Kiriku sillatee rist (ametlik aadress: Purtse-Lüganuse tee L1)
- Lüganuse, Papli tn 5 vastas olev parkla (ametlik aadress: Lüganu-

se tee lõik 3)

Varja

- Varja küla, Varja küla pood
- Varja küla, Varja külatee ja Marja tn rist (ametlik aadress: Varja tänav)

Purtse

- Purtse küla, Purtse kauplus
- Purtse küla, Ranna KÜ-st üle tee (ametlik aadress: Purtse-Hiie tee)

Liimala

- Liimala küla, Tulivee restorani

SORTEERIMISJUHEND

BIOJÄÄTMED	PAPP JA PABER	METALL JA PLASTIK	KLAAS	OLMEJÄÄTMED
Toidujäätmed	Ajalehed ja printeripaber	Plastpudelid	Klaaspudelid	Vahtplastist toidukarbid
Paberkäterätid	Raamatud ja ajakirjad	Tetrapakend	Klaaspurgid	Vanad riided
Munakarp	Pappkastid	Metallpurgid ja kaaned	Kilekott	Ühekordsed nõud
Lõikelilled	Muu paberpakend	Kilekott	Klaasnõud	Määratud pakend
Puulehed ja muru	Kohvitopsid	Vahtplastist toidunõud	Klaasnõud	Vanad ravimid
Kilekott	Papp-taldrikud	Määratud pakendid	Aknaklaas	Ohtlikud jäätmed

TARBI MÕÕDUKALT, SORTEERI NUTIKALT!

MIS SAAB OLMEJÄÄTMETEST, KUI MA NEID EI SORTEERI?

Kui viskad olmejäätmete konteinerisse kokku pakendid, toidujäätmed, vanapaberi ja kõik muu, siis on see materjal nii määratud, et ümbertöötled ei soovi seda kasutada, sest selle puhastamiseks kulub liiga palju ressursse - vett, kemikaale ja energiat. Nii lähevad kõik segajäätmed kas põletamisele või ladestamisele. Seepärast peamegi kodus eraldi sorteerima biojäätmed, vanapaberi ja pakendid.

KAS PAKENDEID PEAB PESEMA?

- ✓ Piisab kui pakendid väheste veega läbi loputada. Näiteks pane supipurgile või jogurtipõsile natuke vett sisse, loputa läbi ja sellest piisab.
- ✓ Väga määratud pakendite puhul (salatikarp või muu valmistoidukarp) on tõesti küsimus, kas seda tasub pesta või on see hoopis mõistlik olmejäätmetesse panna? Kõige keskkonnasõbralikum on aga osta valmistoitlu kaasavõetud taarasse.

MILLEST SORTEERIMIST ALUSTADA?

1. Alustuseks sorteerida vanapaberi ja klaaspakendi (taara) eraldi – juba see on hea samm

2. Järgmiseks kogu eraldi biojäätmed

3. Tubli sorteerija kogub olmejäätmetest eraldi ka plastid ja metallpakendid (võid panna ühte kotti)

MILLEST ALUSTADA EHK 3 LIHTSAT NÄPUNÄIDET KESKKONNASÕBRALIKUKS ELUVIISIKS

OSTA KOHVI ENDA TERMOOSKRUISI

Eestis müüakse igapäevaselt 150 000 ühekordset joogitopsi, millega paraku pole muud teha, kui põletusse viia, Anna endale lubadus, et ostad kohvi vaid enda termokruusi.

KASUTA OMA VEEPUDELIT JA JOO KRAANIVETT

Ühe poes müüdava veepudeli valmistamiseks kasutatakse 3 korda rohkem puhast vett kui see sisaldab. Ühe plastpudeli eluiga on üldjuhul 5 minutit. Kasuta oma joogipudelit.

VÄLDI ÜHEKORDSEID ASJU

Ühekordsete asjade (toidukarbid, nõud, käterätid jms) ökoloogiline jalajalg on väga suur, sest nende valmistamiseks kulutatakse peaaegu sama ressursi, mis korduvkasutatavate asjade valmistamiseks, kuid nende eluiga on väga lühike ja üldjuhul pole neid materjale võimalik taaskasutada, Kui midagi ostad, siis soeta asi, mis on kvaliteetne ja kestab kaua või võimalusel kaalu hoopis eseme laenamist.

juures olev parkla (ametlik aadress: Rannaplatsi)
• Liimala küla, Liimala küla tee lõpp / Madise kinnistu vastas (ametlik aadress: Liimala külatee)

EPR - Eesti Pakendiringluse segapakendi onteinerid (paigaldavad oktoobri lõpuks): Sonda

- Sonda alevik, Kauge tn 10 juures (ametlik aadress: Kauge haljasala 3)
- Sonda alevik, Aldari poe taga (ametlik aadress: Uljaste tee 2)
- Sonda alevik, Posti tn 8 kinnistu juures (ametlik aadress: Posti tänav L1)
- Sonda alevik, Rahvamaja põik ja Rahvamaja tänav rist (ametlik aadress: Rahvamaja tänav L1)
- Sonda alevik, Lembitu tn 29 ees olev plats (ametlik aadress: Pada-Sonda tee)
- Sonda alevik, Metsa ja Karja tn rist (ametlik aadress: Metsa tänav)
- Sonda alevik, Laane tn 8 ees olev rist (ametlik aadress: Säase tänav)

Savala

- Savala küla, Katlamaja (ametlik aadress: Kaare 4)
- Savala küla, Ootepaviljoni

Erra

- Erra alevik, Puiestee tn 3 juures (ametlik aadress: Saare põik)
- Erra alevik, Jõe tn 2 juures (ametlik aadress: Jõe tänav)

Väiksemad külad

- Koljala küla, Uuemõisa põik ja Uuemõisa tee rist (ametlik aadress: Uuemõisa põik)
- Maidla küla, Maidla spordihoone juures (ametlik aadress: Mõisa)
- Soonurme küla, Janeki pood (ametlik aadress: Hiimäe tee 1)
- Oandu küla, Ootekoja
- Rääsa küla, Rääsa bussipeatus (ametlik aadress: Kaalu)

Kiviõli

- Kiviõli linn, Graniidi ja Jõe tn rist (ametlik aadress: Lüganuse-Oandu-Tudu tee lõik 3)

TVO - Tootjavastutus-organisatsiooni segapakendi konteinerid:

Kiviõli

- Kiviõli linn, Kastani poe juures (ametlik aadress: Kastani 2)
- Kiviõli linn, Lepa tee ja Nurme tn rist (ametlik aadress: Lepa tee lõik 2)
- Kiviõli, Lepa teel, jalakäijate raudteed ületamise koht (ametlik aadress: Lepa tee lõik 4)
- Kiviõli linn, Keskpuiestee 41

- Kiviõli linn, Soo tn 1 juures (ametlik aadress: Soo 3b)
- Kiviõli linn, Uus tn 3 juures (ametlik aadress: Soo 3b)
- Kiviõli linn, Võidu tn 10 juures (ametlik aadress: Võidu tn)
- Kiviõli linn, Soo 13
- Kiviõli linn, Viru 7b
- Kiviõli linn, Keskpuiestee tn 42 juures (ametlik aadress: Keskpuiestee lõik 7)
- Kiviõli linn, K5 keskuse Rimi poolne parkla (ametlik aadress: Metsa tn 3)
- Kiviõli linn, Kunstide kooli juures (ametlik aadress: Vabaduse pst 6)
- Kiviõli linn, Lasteaia juures (ametlik aadress: Võidu 8)
- Kiviõli linn, Kesa ja Sireli tn rist (ametlik aadress: Sireli tn lõik 4)
- Kiviõli linn, Varinurme bussipeatus / Rohu, Kallaku, Säde tn rist (ametlik aadress: Jaama tn lõik 5)
- Kiviõli linn, Irvala bussipeatus / Männiku ja Liiva tn algus (ametlik aadress: Lüganuse-Oandu-Tudu tee T2)
- Kiviõli linn, Viru tn 17 juures (ametlik aadress: Viru tn lõik 6)

www.google.com/maps/d/edit?mid=1GvYIZz1xOVxI6FoZPDU-vBLJ2WAKbRKJ_&usp=sharing - Sellelt interneti lingilt saab kaardilt näha kõiki celpool toodud pakendikonteinerite asukohti
Või skaneerida QR kood, mis viib otse lingile. QR koodi saab oma telefoniga skaneerida, avades kaamera QR koodi kohal või laadides alla telefoni rakendustepoest barcode scannerit või QR code'i lugeja. Sel viisil saab mugavalt leida endale lähima pakendikonteineri.

Kontaktid:

ETO tel: +372 640 3240

EPR tel: +372 633 9240

TVO tel: +372 681 1480

Merlin Kont
keskkonnaspetsialist

KULTUURIKALENDER

6. november, kell 18.00

Maidla Rahvamaja

Isadepäeva kontsert - Marko Matvere, Peep Raun „Mulle meeldib maa“

7. november, kell 14.00 Kiviõli Rahvamaja

Kontsert – Aleksandr Lassikov. Kontsert TASUTA.

14. november, kell 15.00

Kiviõli Rahvamaja

Toila valla muusikalitruupi esituses „Muusikal kutsus Teid veel...“. Pilet 4.- ja 2.- eurot

15. novembril, kell 13.00

Lüganuse Rahvamaja

Kontsert - Duo Ruut

19. november, kell 18.00

Püssi Kultuurimaja

Sügisnostalgia kontsert – Kaarin Aamer (harf, kannel)

25. november, kell 19.00

Sonda Rahvamaja

Mälumängusarja „7“ II mäng

28. november, kell 16.00

Kiviõli Rahvamaja

Virumaa muusikafestivali klarnetiduo kontsert – Marten Altrov ja Martin Kuusk

29. november

I adventiküünla süütamine eripaikades üle valla

Paljudel üritustel on kohtade arv piiratud! Täiendavat infot sündmuste kohta on võimalik saada kultuuriasutuste kultuurikorraldajatel! Kultuurikalendris on võimalikud muudatused, palun jälgige reklaami. Täpsem info valla kodulehel www.lyganuse.ee/kalender.

KIRKUKALENDER

EELK LÜGANUSE RISTIJA JOHANNESSE KOGUDUS

1. november kell 9.30 Kiviõli kirik

Kõikide pühakute päeva missa.
Hingedepäeva missa.

1. november, kell 11.00

Lüganuse kirik

Kõikide pühakute päeva missa.
Hingedepäeva missa.

8. november, kell 11.00

Lüganuse kirik

23. pühapäev peale nelipüha missa. Isadepäev.

15. november, kell 09.30

Kiviõli kirik

Valvamispuhapäeva missa. Kirikuaasta eelviimane pühapäev.

15. november, kell 11.00

Lüganuse kirik

Valvamispuhapäeva missa. Kirikuaasta eelviimane pühapäev.

22. november, kell 11.00,

Lüganuse kirik

Igavikupuhapäeva missa. Kuningas Kristuse püha.

29. november, kell 11.00

Lüganuse kirik

Advendiaja 2. pühapäeva missa.